

ГРАЃАНСКА
ПЛАТФОРМА
НА МАКЕДОНИЈА

МАКЕДОНСКИ
ЦЕНТАР ЗА
МЕЃУНАРОДНА
СОРАБОТКА

СОРАБОТКА

НА ПОКАПНАТА САМОУПРАВА СО ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

ГРАЃАНСКА
ПЛАТФОРМА
НА МАКЕДОНИЈА

МАКЕДОНСКИ
ЦЕНТАР ЗА
МЕЃУНАРОДНА
СОРАБОТКА

***СОРАБОТКА НА ЛОКАЛНАТА
САМОУПРАВА СО ГРАЃАНСКИТЕ
ОРГАНИЗАЦИИ***

Скопје, декември 2007 г.

Издавач
Македонски центар за меѓународна соработка

За издавачот
Сашо Клековски
Извршен директор

Автори
Весна Атанасова
Неда Милевска-Костова
Бардул Марку

Проектен тим
Сунчица Саздовска, Глигор Михаиловски

Лектура
Даниел Медароски

Дизајн
Криеитив Хаус

Печати
Боро графика

Скопје, декември 2007 г.

Тираж:
1.000

Македонскиот центар за меѓународна соработка би сакал да ја искаже својата благодарност до Европската Унија, за финансиската поддршка на оваа публикација преку Европската агенција за реконструкција.

Мислењата што се изразени овде им припаѓаат на авторите и не ги одразуваат ставовите на Македонскиот центар за меѓународна соработка, на членките на Граѓанската платформа на Македонија, ниту на Европската агенција за реконструкција.

Copyright © 2007 на Европскиот центар за непрофитно право, на Меѓународниот центар за непрофитно право и на Македонскиот центар за меѓународна соработка. Сите права се заштитени.

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека
“Св. Климент Охридски“, Скопје

357.072.2:061.2 (497.7) “2006/07“

СОРАБОТКА на локалната самоуправа со граѓанските организации. –
Скопје: Македонски центар за меѓународна соработка,
2007 – 140 стр.; 24 см

Библиографија: стр. 94

ИСБН 978-9989-102-65-3

а) Локална самоуправа – Соработка – Невладини организации –
Македонија – 2006-2007
COBISS.MK-ID 71192330

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	7
ЛИСТА НА КРАТЕНКИ	8
ИЗВРШНО РЕЗИМЕ	9
ВОВЕД	13
1. КОНТЕКСТ / ПОЗАДИНА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО	13
2. ЦЕЛИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО	13
3. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО	14
4. МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ИЗБОР НА ОПШТИНИ	15
5. ОГРАНИЧУВАЊА И ПРЕДИЗВИЦИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО	20
ЗАКОНОДАВНА / ПРАВНА РАМКА	21
1. УСТАВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	21
2. ЗАКОН ЗА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА	22
3. ЗАКОН ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА	23
4. АКТИ НА ОПШТИНИТЕ	23
5. ЗАКОН ЗА ЗДРУЖЕНИЈАТА НА ГРАЃАНИ И ФОНДАЦИИ	24
СТАТУС НА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	25
1. ВОВЕД	25
2. ЕФЕКТИВНА КОМУНИКАЦИЈА НА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈАТА	29
3. ПОДГОТВУВАЊЕ НА ОПШТИНИТЕ ЗА ПРИСТАП ВО ЕУ	32
ЕВРОПСКИ ПРАКТИКИ НА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ЕЛС И ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ	34
1. ВОВЕД	34
2. РАМКА НА ИЗГОТВУВАЊЕ НА ЈАВНИ ПОЛИТИКИ: ДОКУМЕНТИ ЗА СОРАБОТКА	34
3. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА НА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ЕЛС И ГО	37
4. ИНОВАТИВНИ ПРИМЕРИ НА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ЕЛС И ГО	39
ПРАКТИКИ НА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ЕЛС И ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ВО МАКЕДОНИЈА	40
1. ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ И ДОКУМЕНТИ НА ЕЛС ВО ОБЛАСТА НА СОРАБОТКАТА СО ГО	40
2. КОМУНИКАЦИЈА МЕЃУ ЕЛС И ГО	40
3. ФОРМАЛНА СОРАБОТКА МЕЃУ ЕЛС И ГО	41
4. МЕХАНИЗМИ НА СОРАБОТКА МЕЃУ ЕЛС И ГО	44
РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО ПО ОПШТИНИ	48
1. СОРАБОТКА НА ГРАДОТ СКОПЈЕ СО ГО	48
2. СОРАБОТКА НА ОПШТИНА КАРПОШ СО ГО	54

3. СОРАБОТКА НА ОПШТИНА ЖЕЛИНО СО ГО	60
4. СОРАБОТКА НА ОПШТИНА ИЛИНДЕН СО ГО	65
5. СОРАБОТКА НА ОПШТИНА БИТОЛА СО ГО	69
6. СОРАБОТКА НА ОПШТИНА ВРАПЧИШТЕ СО ГО	75
7. СОРАБОТКА НА ОПШТИНА КРИВА ПАЛАНКА СО ГО	80
8. СОРАБОТКА НА ОПШТИНА СВЕТИ НИКОЛЕ СО ГО	84
9. СОРАБОТКА НА ОПШТИНА БЕРОВО СО ГО	91
10. СОРАБОТКА НА ОПШТИНА ДЕБАР СО ГО	91
ЗАКЛУЧОЦИ	103
1. ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ И ДОКУМЕНТИ НА ЕЛС ВО ОБЛАСТА НА СОРАБОТКАТА СО ГО	103
2. КОМУНИКАЦИЈА МЕЃУ ЕЛС И ГО	105
3. ФОРМАЛНА СОРАБОТКА МЕЃУ ЕЛС И ГО	107
4. МЕХАНИЗМИ НА СОРАБОТКА МЕЃУ ЕЛС И ГО	109
ПРИЛОЗИ	111
1. ДЕТАЛНА МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ИЗБОР НА ОПШТИНИ	111
2. ПРАШАЛНИК ЗА АНКЕТИРАЊЕ НА ЕЛС	117
3. ПРАШАЛНИК ЗА АНКЕТИРАЊЕ НА ГО	123
4. ПРАШАЊА ЗА ФОКУС ГРУПИ И ПОЛУ-СТРУКТУРИРАНИ ИНТЕРВЈУА	129
5. БЕЛЕШКА ЗА АВТОРИТЕ	132
6. СПИСОК НА УЧЕСНИЦИ ВО АНКЕТАТА, ФОКУС ГРУПИТЕ И ИНТЕРВЈУАТА	134
7. КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА	144

ПРЕДГОВОР

Публикацијата „Соработка на локалната самоуправа со граѓанските организации“ претставува истражувачки извештај за соработката на единиците на локалната самоуправа (ЕЛС) со (локалните) граѓански организации (ГО) во Република Македонија. Истражувањето имаше за цел да ги испита степенот и начинот на соработката на ЕЛС со ГО, посебно со оглед на зголемените инженерции на ЕЛС за управување во општините, што претставува резултат од децентрализацијата на земјата.

Истовремено, „Соработката на локалната самоуправа со граѓанските организации“ обезбедува и препораки, совети преку приказ на најдобрите практики на соработка на ЕЛС со ГО, како и поддршка за активностите на граѓанскиот сектор, како од земјата, така и надвор од неа.

Истражувачкиот извештај ги содржи следните делови: преглед на законодавната рамка за локалната самоуправа и здруженијата на граѓани и фондациите (граѓански организации); преглед на статусот на децентрализацијата во Р. Македонија; примери на соработка на ЕЛС со ГО од ЕУ; практики на соработка на ЕЛС со ГО во земјата (со примери од 10 ЕЛС во Р. Македонија). Исто така, на крајот од оваа публикација се приложени и заклучоци и препораки за измена во законската регулатива со која се уредува оваа област, како и најсоодветни алатки и принципи на комуникација помеѓу ЕЛС и ГО и механизам на соработка.

Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС), како издавач на оваа публикација, преку обезбедување преглед на начините на соработка на ЕЛС со ГО и обезбедување препораки за најсоодветните механизми на соработка, но и поддршка од ЕЛС за ГО, прави уште еден напор за зголемување на можностите за финансирање на ГО во земјата.

МЦМС ја подготви оваа публикација како дел од програмата за работа на Граѓанската платформа на Македонија (ГПМ) и наедно им се заблагодарувам на членките на ГПМ, кои активно учествуваа во обезбедувањето препораки и насоки за содржината на публикацијата.

Сашо Клековски
Извршен директор

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

ГО:

Граѓански организации

ЕЛС:

Единици на локалната самоуправа

ЕАР:

Европска агенција за реконструкција

МЦМС:

Македонски центар за меѓународна соработка

ОБСЕ:

Организација за безбедност и соработка во Европа

УНДП:

Програма на Обединетите нации за развој

УСАИД:

Агенција на Соединетите Американски Држави за меѓународен развој

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Во ова истражување, соработката помеѓу граѓанските организации (ГО) и единиците на локалната самоуправа (ЕЛС) се разгледува од неколку аспекти. Најпрвин се обезбедува сеопфатна анализа на законодавната рамка во Република Македонија за механизмите и инструментите за соработка кои се загарантирани со закон и им стојат на располагање на ЕЛС и на ГО со цел да воспостават соработка и успешно да ја развиваат неа. Потоа прикажана е споредбена анализа на европските практики на соработка помеѓу граѓанскиот сектор и единиците на локалната самоуправа, обрнувајќи посебно внимание на иновативните модели на соработка присутни во некои европски земји. Во следниот дел од ова истражување даден е преглед на постоечките механизми и најдобрите практики на соработката, присутни во нашето опкружување, вклучително и препораки и како тие да се унапредат и да станат достапни и за другите единици на локалната самоуправа.

Истражувањето е направено на избрани пилот-општини, преку анкетирање претставници на ЕЛС и на ГО активни во соодветната општина, интервјуа и фокус-групи со претставници од заедницата, како и разговори со експерти од областа на граѓанското општество и локалната самоуправа. Во истражувањето земени се предвид и активностите и проектите од оваа област кои во моментот се спроведуваат во РМ од страна на различни донатори, како на пример проекти на Агенцијата на Соединетите Американски Држави за меѓународен развој (УСАИД), Европската агенција за реконструкција (ЕАР), Швајцарската амбасада, Организацијата за безбедност и соработка во Европа (ОБСЕ), Програмата на Обединетите нации за развој (УНДП), а кои имаат за цел да ги зголемат капацитетите на ЕЛС и на ГО и да ги поттикнат на нови и институционализирани модели и практики на соработка.

И покрај законската можност, но и обврска за донесување одредени акти на локално ниво, најголемиот број ЕЛС во Македонија сè уште немаат изработено, ниту усвоено прописи за соработка со граѓанскиот сектор. За адресирање на овој проблем, се препорачува правно регулирање на соработката со граѓанскиот сектор, изработка на стандардизирани формулари за аплицирање и меморандуми за соработка од страна на ЕЛС,

но и нудење експертиза за изработка на овие документи (онаму каде постои тоа) од страна на ГО.

Меѓусебното информирање на единиците на локалната самоуправа и граѓанските организации за сопствените активности се одвива главно преку органите на ЕЛС, односно преку медиумите, како и во голема мера на сопствена иницијатива на ГО, кои сакаат да соработуваат со ЕЛС. Како резултат на непостоењето механизми за информирање, речиси по правило ЕЛС не поседуваат соодветни бази на податоци на регистрирани или активни ГО во соодветната општина. Ова може да се надмине со некои едноставни мерки, како што се воспоставување листа со адреси за информирање на ГО и постирање информации за ГО на веб-страницата на ЕЛС, но и со изработка и ажурирање на база на податоци на активните граѓански организации. ГО, пак, можат да придонесат за подобро информирање со редовно доставување информации за својата работа, во форма на годишни извештаи и програми за работа, или пак формирање координативно тело на ГО за меѓусебно подобро запознавање.

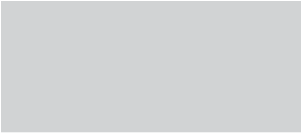
Формалната соработката меѓу ЕЛС и ГО е регулирана на различни начини: одделение или комисија за соработка, центар за информирање на граѓаните и/или лице назначено за соработка со граѓанскиот сектор, или пак директно со општинската управа. Во оние општини каде не постои соодветно решение за соработката, се препорачува воспоставување формално тело, како и поголемо искористување на експертизата и услугите на ГО, во идентификацијата и адресирањето на проблемите и потребите на граѓаните, соработка во изработката на стратешките и други документи потребни за работата на ЕЛС и подобрена комуникација со граѓаните.

Согласно Законот за единиците на локалната самоуправа, општините треба во својот буџет да предвидат средства за финансирање на непосредното учество на граѓаните во одлучувањето на општините, и тоа во форма на граѓански иницијативи, собири на граѓани и референдум. Во однос на финансиската поддршка на ГО, речиси сите општини кои беа предмет на истражувањето имаат предвидено потставка во својот буџет за финансирање активности на ГО.

Висината на оваа ставка и начинот на распределба се различни во различни општини. Генерално, не постои унифициран систем на аплицирање, ниту единствена постапка на оценка на поднесените предлог-проекти и иницијативи, а и во најголем број случаи, за одобрените средства не се потпишува договор за соработка, поради што не постои формална обврска на ГО за известување за начинот и динамиката на употреба на добиените средства. За ова прашање, покрај препораките за воведување стандардни формулари и критериуми за оценка, се предлага и воведување иновативни практики на собирање средства за финансиска поддршка на ГО, како на пример издвојување дел од паричните казни или таксите за загадување на животната средина, кои би се употребувале за дефинирани цели.

Покрај предизвикот на обезбедување финансиски средства, ГО се соочуваат и со други проблеми кои им ја отежнуваат работата. Најчесто се посочува немањето просторни услови за работа, недоволната обученост за пишување проектни предлози или за аплицирање на одредени фондови и недостаток на кадри со познавање на англискиот јазик. Една од препораките за решавање на овој проблем е партнерската соработка со аплицирање за средства до други донатори, за реализација на активности од заеднички интерес. Притоа, ваквата соработка не би била само декларативна, туку со заедничко вложување, односно кофинансирање и на двете страни, покрај обезбедените средства. На тој начин, би се обезбедила поголема сопственост над активностите и резултатите од спроведените проекти.

Во однос на учеството на ГО во работата на органите на ЕЛС, постои широко прифатено мислење дека ГО треба да присуствуваат на седниците на советот, па дури и да имаат свои претставници во советот. Како уште позначајно го гледаат нивното учество во комисијската работа на општинските органи. Во однос на спремноста на ЕЛС за делегирање на дел од надлежностите на граѓанскиот сектор, дел од општините во оваа фаза воопшто не размислуваат или немаат став по тоа прашање, додека има и такви каде што постојат сериозни иницијативи, односно општини каде има вистински трансфер на надлежности на невладиниот сектор.

Општ заклучоке дека во Република Македонија постои одредено, но не и задоволително ниво на соработка меѓу ЕЛС и ГО; но сликата е шаренолика и многу нехомогена. Во извештајот се дадени препораки и насоки за подобрување на оваа состојба, во насока на подобро одговарање на потребите и проблемите на граѓаните, за кои постојат и работат и ЕЛС и ГО.

ВОВЕД

1. Контекст/ позадина на истражувањето

Граѓанската платформана Македонија (ГПМ) во својата програма за работа за периодот 2006-2007 година предвидува активности за навремено информирање на локалната администрација и презентација на модели на поддршка на граѓанските организации од ЕЛС, во процесот на децентрализација.

Истражувањето на механизмите на соработка и поддршка на единиците на локалната самоуправа и граѓанските организации е дел од проектот спроведуван од Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) „Практики на соработка на граѓанските организации со единиците на локалната самоуправа”, во рамките на програмата на ГПМ.

Покрај истражувањето, треба да бидат организирани серија од 3 регионални средби за дискусија меѓу граѓанскиот сектор и градоначалниците претставени преку Заедницата на единиците на локалната самоуправа (ЗЕЛС), како резултат на кои се очекува да се добијат насоки за ЕЛС да организираат структура за соработка и поддршка на граѓанските организации во решавањето на прашањата на локално ниво (на пр. формирање фондови за развој на заедницата, еднаков пристап на граѓанските организации во тендерите за обезбедување услуги во социјалната сфера итн.).

2. Цели на истражувањето

Целта на истражувањето на механизмите на соработка и поддршка на единиците на локалната самоуправа и граѓанските организации е обезбедување наоди за постоечките механизми на соработка на ЕЛС со локалните ГО, пред сè на финансирањето на ГО од страна на ЕЛС, партнерства на ЕЛС со ГО, и испорака на услуги од локални ГО за ЕЛС, со посебен акцент на најдобрите практики (принципи и механизми) на соработка на ЕЛС и ГО, како и препораки до ЕЛС за најдобри практики за реализација на соработка и поддршка на (локалните) ГО.

3. Методологија на истражувањето

Во ова истражување, соработката помеѓу граѓанските организации (ГО) и единиците на локалната самоуправа (ЕЛС) се разгледува од неколку аспекти. Најпрво е направена сеопфатна анализа на законодавната рамка, т.е. правниот контекст во Република Македонија за да се испита и да се дојде до заклучок кои механизми и инструменти за соработка се загарантирани со закон и им стојат на располагање на ЕЛС и на ГО со цел да воспостават соработка и успешно да ја развиваат истата.

Потоа, истражувањето продолжува со споредбена анализа на европските практики на соработка помеѓу невладиниот сектор и единиците на локалната самоуправа, обрнувајќи им посебно внимание на иновативните модели на соработка присутни (развиени и применети) во некои европски земји.

Истражувањето се фокусира и на постоечките механизми на соработка присутни во нашето опкружување, со цел да се идентификуваат најдобрите практики и да произлезат препораки како тие да се унапредат и да станат достапни и за другите единици на локалната самоуправа.

Преку избор на пилот-општини (по методологија опишана во следното поглавје) и со изработка на два вида прашалници, направено е анкетаирање на претставници на ЕЛС и на ГО активни во соодветната општина. Се водеше сметка да се испитаат стојалиштата на двете заинтересирани страни за да се види како тие од свој аспект ја гледаат и оценуваат взаемната соработка, како и за тоа кои се нивните идеи, предлози и сугестии за подобрување на соработката и кои се моделите и практиките кои би биле адекватни.

Истражувањето отиде и чекор подлабоко; остварени се интервјуа и фокус-групи со претставници од заедницата, како и разговори со експерти од областа на граѓанското општество и локалната самоуправа.

Тимот задолжен за истражувањето ги зеде предвид и активностите и проектите од оваа област кои во моментот се спроведуваат во Република Македонија од страна на

различни донатори, како на пример проекти на УСАИД, ЕАР, Швајцарската амбасада, ОБСЕ, УНДП, а кои имаат за цел да ги зголемат капацитетите на ЕЛС и на ГО и да ги поттикнат на нови и институционализирани модели и практики на соработка.

4. Методологија за избор на општини

Со цел да се направи избор на репрезентативен примерок на општини, се дефинираа шест критериуми, а потоа се направи длабока и сеопфатна анализа на секоја од 84-те единици на локалната самоуправа и Градот Скопје. Критериумите опфаќаат категоризација на општините зависно од нивната големина (поделба во 5 групи во однос на бројот на жители), етничкиот состав на населението, дали е општината урбана или рурална, географската положба, партиската припадност на носителите на власта во ЕЛС, како и тоа во која фаза од процесот на фискална децентрализација се наоѓа општината. Во прилогот 8.1. е дадена деталната анализа на сите единици на локалната самоуправа по горенаведените критериуми.

Во приложената табела се дадени општините кои беа избрани со наведената методологија, како и нивната географска поставеност.

Избрани општини во кои е спроведено истражувањето

Општина		Големина (броја на населението)	КРИТЕРИУМИ		Урбана/рурална	Географска Положба	Партиска припадност	Фаза на децентрализација
			Етнички состав					
1.	Скопје	506,926	Македонци Албанци Турци Роми Власи Срби Бошњаци Други	66.75% 20.49% 1.70% 4.63% 0.50% 2.28% 1.50% 1.61%	Урбана	Северен дел на РМ	Независен Кандидат	1
2.	Карпош	59,810	Македонци Албанци Турци Роми Власи Срби Бошњаци Други	88.52% 3.26% 0.56% 1.03% 0.68% 3.67% 0.00% 2.28%	Урбана	Северен дел на РМ (централен дел на Град Скопје)	СДСМ	2
3.	Желино	24,390	Македонци Албанци Турци Роми Власи Срби Бошњаци Други	0.80% 99.20% 0.00% 0.00% 0.00% 0.00% 0.00% 0.00%	Рурална	Северен дел на РМ (централен дел на Град Скопје)	ПДП	1
4.	Илинден	15,894	Македонци Албанци Турци Роми Власи Срби Бошњаци Други	87.8% 2.21% 0.19% 2.69% 0.09% 5.70% 0.00% 1.41%	Рурална	Северен дел на РМ (источен дел на Скопската котлина)	ВМРО-ДПМНЕ	2

Општина	Големина (броја на населението)	Етнички состав	Урбана/рурална	Географска Положба	Партиска припадност	Фаза на децентрализација
5.	Битола	95,385	Урбана	Југозападен дел на РМ	БМРО-ДПМНЕ	2
		Македонци 88,70% Албанци 4,40% Турци 1,70% Роми 2,70% Власи 1,30% Срби 0,60% Бошњаци 0,00% Други 0,60%				
6.	Врапчиште	27,000	Рурална	Северозападен дел на РМ	ДУИ	1
		Македонци 4,00% Албанци 83,00% Турци 12,00% Роми 0,00% Власи 0,00% Срби 0,00% Бошњаци 0,00% Други 1,00%				
7.	Крива Паланка	20,820	Урбана	Североисточен дел на РМ	СДСМ	1
		Македонци 96,60% Албанци 0,00% Турци 2,59% Роми 0,00% Власи 0,00% Срби 0,00% Бошњаци 0,00% Други 0,90%				
8.	Свети Николе	18,487	Урбана	Североисточен дел на РМ (Овчеполската котлина)	ЛП	2
		Македонци 97,34% Албанци 0,00% Турци 0,44% Роми 0,39% Власи 1,29% Срби 0,39% Бошњаци 0,02% Други 0,17%				

Општина	Големина (броја на населението)	Етнички состав	Урбана/рурална	Географска Положба	Партиска припадност	Фаза на децентрализација
9, Берово	13,942	Македонци Албанци Турци Роми Власи Срби Бошњаци Други	Урбана	Источен дел на РМ (Брегалничкиот регион)	СДСМ	2
10, Дебар	17,974	Македонци Албанци Турци Роми Власи Срби Бошњаци Други	Урбана	Западен дел на РМ	ДУИ	2

5. Ограничувања и предизвици на истражувањето

Еден од најголемите предизвици во изработката на методологијата за избор на општини беше прашањето на третманот на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа. Имено, како што е утврдено и со законската регулатива, градот Скопје претставува посебна форма на локална самоуправа, која по својот обем, активностите и буџетот тешко може да се споредува со другите општини. Сепак, бидејќи и градот Скопје ги има истите надлежности како и другите општини, а наедно има поголем кадровски и материјален капацитет, а со тоа и подобро развиени механизми и практики за соработка со ГО, кои можат да послужат како матрица за пренесување на добрите практики и во другите единици на локалната самоуправа, истражувачкиот тим го избра како една од десетте општини во кои се спроведуваше истражувањето.

Вториот предизвик со кој се соочи истражувачкиот тим беше дали месните заедници да се земаат предвид во истражувањето, како една постоечка форма на граѓанско здружување, но која припаѓа во рамките на руралните ЕЛС. Нивниот придонес во решавањето на проблемите на граѓаните, како и нудењето услуги во минатото се неспорни, но нивната сегашна позиција и одредена маргинализираност, како и нерешениот статус во рамките на реформата на локалната самоуправа претставуваат одредено ограничување, поради кое истражувачкиот тим реши оваа форма на граѓанско организирање да ја остави да биде предмет на некое друго истражување, по донесувањето на најавуваните законски прописи во оваа област.

Третиот предизвик се однесува на анкетирањето на граѓанските организации. Иако методолошкиот пристап налага анкетирање регистрирани и активни ГО на територијата на избраните општини, заради постоечката соработка на ГО со општини во кои не се регистрирани, но се географски блиску, односно имаат најдено основа за соработка, анкетирањето е вршено кај сите ГО кои соработуваат со општините избрани како предмет на ова истражување. Ова е особено случај во градот Скопје и општините кои се наоѓаат на негова територија, како и за околните општини, како што е примерот со општината Илинден.

Четвртиот предизвик се однесува на начинот на давање препораки. Заради големите разлики кои постојат во однос на соработката на ЕЛС со локалните ГО во рамките на различни општини, покрај заедничките препораки дадени во делот 7 од овој извештај, истражувачкиот тим направи препораки за секоја општина. Овие препораки, кои во голема мера се темелат на исказите и согледувањата на учесниците во анкетата и фокус-групите, се дадени во рамките на одделните прегледи на соработката за секоја општина, сместени во делот 6 на овој извештај.

Последниот, иако не најмалку важен предизвик, беше терминологијата. Според важечката законска регулатива, во Република Македонија постојат здруженија на граѓани и фондации. Ниту терминот невладини организации ниту граѓански организации не се дел од официјалната терминологија која ја препознава правниот систем во државата. Сепак, како одомаќинети и можеби во иднина и правно прифатени термини, и двата се користат во ова истражување и, за потребите на овој извештај, тие претставуваат синоними.

ЗАКОНОДАВНА/ ПРАВНА РАМКА

Прашањата поврзани со учеството на јавноста во остварувањето на своите основни демократски права, како и односот помеѓу граѓаните и единиците на локалната самоуправа се уредени со Уставот на Република Македонија, со Законот за локалната самоуправа, како и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа. Покрај постоечката законската регулатива, органите на општината во вршењето на своите надлежности имаат право на донесување локални политики, т.е. донесуваат општи и поединечни акти, и тоа: статут, програми и планови, одлуки и други прописи утврдени со закон.

1. Устав на Република Македонија

Во Уставот на Република Македонија локалната самоуправа е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија и во него се гарантира правото на локална самоуправа на граѓаните. Уставот дава широка рамка за остварување на правото на граѓаните во процесот на

одлучување и спроведување на функциите, не само од локално/ општинско значење, туку и на определени функции кои во одреден домен иако унифицирани на ниво на држава во нивното актуелно спроведување се доверуваат на општините, како најнепосреден и најблизок до граѓаните облик на остварување на своите основни права. Граѓаните имаат право да одлучуваат за прашања од локално значење во областите на урбанизмот, заштитата на животната средина, локалниот економски развој, комуналните дејности, културата, спортот и рекреацијата, социјалната заштита и заштитата на децата, образованието, здравствената и противпожарната заштита.

За да може да ги извршуваат општините надлежностите што им се дадени, секако дека е потребно тие да имаат финансиски средства, така што со Уставот е загарантирано правото на општините да се финансираат од сопствени извори на приходи, како и од средства од државата. Уставот на Република Македонија дава основа локалната самоуправа понатаму да се уредува со закони.

2. Закон за локалната самоуправа

Законот за локалната самоуправа, како системски закон, ги регулира прашањата за надлежноста на општината, непосредното учество на граѓаните во одлучувањето, организацијата и работата на органите на општината, општинската администрација, актите кои ги донесуваат советот и градоначалникот, имотот на општината, надзорот над работата на органите на општината, распуштањето на советот на општината, механизмите на соработка помеѓу органите на општината и Владата на Република Македонија, месната самоуправа, заштитата на локалната самоуправа, утврдувањето на службените јазици во општината, како и други прашања од значење за локалната самоуправа.

Правото на локална самоуправа подразбира право на граѓаните да одлучуваат за прашања од јавен интерес од локално значење. Одлучувањето може да биде непосредно преку формите на непосредно учество на граѓаните во одлучувањето: граѓанска иницијатива, собири на граѓани, референдум, или посредно преку претставници кои самите ги избираат.

Законот за локалната самоуправа само начелно го регулира финансирањето на функциите на општините. Така, во Законот е определено дека согласно економската политика на Република Македонија, општините се финансираат од сопствени извори на приходи и од други извори на финансирање. Понатаму, одредбите во Законот во однос на финансирањето децидно утврдуваат дека финансирањето на извршувањето на надлежностите на општината се уредува со посебен закон.

3. Закон за финансирање на единиците на локалната самоуправа

Други закони кои го регулираат финансирањето на општините се Законот за буџети, Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, Законот за комуналните такси, Законот за административните такси, Законот за даноците на имот итн.

Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ја поставува потребната правна рамка за изградба на конзистентен систем во однос на финансирањето на единиците на локалната самоуправа. Со Законот се создаваат услови за креирање нов систем на финансирање на општините со кој им се гарантира финансиска самостојност и квалитетно извршување на нивните надлежности, се обезбедува изградба на нов систем на локална јавна сопственост кој соодветствува на новите надлежности и одговорности на општините, се создаваат основи за квалитетно и поекономично вршење на јавните услуги преку конкуренција и соодветна контрола и се создава мала, стручна и ефикасна општинска администрација и нов тип на взаемни односи помеѓу локалните власти и државните органи.

4. Акти на општините

Покрај постоечката законската регулатива, органите на општината во вршењето на своите надлежности имаат право на донесување локални политики, т.е. донесуваат општи и поединечни акти. Советот на општината во рамките на својата надлежност донесува општи акти, и тоа: статут, програми и планови, одлуки и други прописи утврдени со закон.

Со статутот на општината, како највисок акт, се уредуваат: организацијата и работењето на органите на општината; организацијата и работењето на комисиите на советот; вршењето на работите од јавен интерес од локално значење што не се исклучени од нејзина надлежност, ниту се во надлежност на органите на државната власт; начинот на информирање на граѓаните и слободниот пристап до информации од јавен карактер; случаите на исклучување на јавноста од седниците на советот; начинот и постапката на доставување претставки и предлози за работа на органите на општината и постапување по нив; начинот на организирање јавни трибини, спроведување анкети и прибирање предлози од граѓаните; начинот на извршување на обврските од областа на одбраната во воена состојба; како и други прашања од значење за локалната самоуправа.

Значи, може да се заклучи дека општините имаат простор за креирање соодветни локални политики кои би обезбедиле институционализиран систем на соработка со граѓанските организации, т.е. воспоставување практики за информирање, консултирање и вклучување на граѓанскиот сектор во процент на одлучување на локално ниво. И покрај тоа што Законот обезбедува предуслови и предвидува механизми за учество на граѓаните во планирањето, извршувањето и контролата на буџетот, како и извршување одредени услуги, оставен е адекватен простор на општините на локално ниво да го регулираат ова прашање преку донесување соодветни акти.

5. Закон за здруженијата на граѓани и фондациите

Според Законот за здруженија на граѓани и фондации, граѓаните можат да основаат здруженија на граѓани и фондации заради задоволување на своите лични и заеднички интереси и цели. Иако Законот ги нарекува здруженија на граѓани, за нив се одомаќинети повеќе термини, како невладини организации, граѓански организации и сл.

Законот, донесен во јули 1998 година, им овозможува на граѓанските организации да им се довери вршење на јавно овластување, кое го доверува орган на централната власт, врз основа на повеќе критериуми, како што се природата на

активноста, потребата од таа активност, но и соодветниот организациски капацитет и искуството на организацијата во таа област. Соработката на граѓанскиот сектор со локалната самоуправа не е регулирана со овој закон, но новиот текст на законот за невладини организации, кој е во изработка, ќе ги земе предвид потребата и можностите на ваквата соработка.

СТАТУС НА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. Вовед

Локалната самоуправа во Македонија, територијално и административно, е организирана во 84 општини (единици на локалната самоуправа) и градот Скопје, како посебна единица на локалната самоуправа со 10 општини на неговата територија. Република Македонија има едностепен систем на локална самоуправа и треба да се нагласи дека неодамна воведените осум плански региони со Законот за рамномерен регионален развој не претставуваат нов степен на локалната самоуправа.

Законот за локалната самоуправа им дава право на општините да формираат две форми на месна самоуправа, во градовите, т.н. урбани заедници, а во другите населени места - месни заедници. Овие облици на месна самоуправа функционираат во рамките на општината како облик на самоорганизација на граѓаните и во име на општината може да извршуваат одредени функции утврдени со статутот на општината.

Сите општини се независни во извршувањето на нивните уставно и правно утврдени сфери на надлежност, додека надзорот над законитоста на нивната работа е во рамките на надлежноста на централната власт. Како што е и во земјите-членки на ЕУ, општините уживаат генерална моќ на надлежност. Нормативните активности на општините се реализираат со донесување статут и други прописи кои треба да се објават пред да стапат во сила. Во согласност со Повелбата за локална самоуправа на Советот на Европа, општините имаат финансиска независност и загарантирани сопствени извори на приходи во форма на удели во даноци, локални даноци и различни (наменски, блок и капитални) грантови (дотации).

Охридскиот рамковен договор, потпишан во август 2001 г., и амандманите на Уставот од ноември 2001 г. ја поттикнаа реформата на локалната самоуправа која започна во 1999 година кога Владата ја донесе стратегијата за реформа на локалната самоуправа. Во јануари 2002 г., донесен е новиот Закон за локалната самоуправа. Во споредба со претходниот закон од 1995 година, овој закон ги определува надлежностите на општините на подетален и недвосмислен начин. Програмата на законите поврзани со децентрализацијата беше донесена од страна на Владата во 2003 година. Таа ги вклучува клучните системски закони (територијална организација, финансирање, градот Скопје) и 40 дополнителни закони кои го уредуваат фактичкиот трансфер на надлежности наведени во членот 22 од Законот за локалната самоуправа.

Ревизијата на границите на општините е извршена со Законот за територијалната организација на локалната самоуправа и со Законот за градот Скопје, обата донесени од Собранието на РМ во август 2004 година. Со овие законски акти се намали бројот на општините во РМ од 124 на 84 и градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа.

Во септември 2004 г. донесен е Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, којшто го пропишува финансирањето на локалната самоуправа преку сопствени извори на приходи и грантови од централната власт. Согласно овој закон, фискалната децентрализација се спроведува во фази и подразбира востановување механизам за финансирање на општините, кој е транспарентен и заснован на објективни критериуми и норми.

Скоро сите преостанати предвидени закони беа донесени до 1 јули 2005 година. Откако се поставија неопходните нормативни и институционални основи, процесот на децентрализација на надлежности и ресурси започна на 1 јули 2005 година. Единиците на локалната самоуправа (општините и градот Скопје) започнаа да ги спроведуваат новите надлежности во услови на нова територијална организација на локалната самоуправа, ново избрани претставници на локалната власт и нов метод на финансирање на единиците на локалната самоуправа. Формалниот трансфер на институциите во државна сопственост

заедно со нивниот кадар и имот се основа на односните закони, одлуките на Владата и спогодбите потпишани во секој посебен случај од страна на релевантните министерства и општините. До крајот на март 2007 г., 29.671 вработен (повеќето од нив од секторот образование) и 530 институции (основни и средни училишта, домови за стари лица, детски градинки, културни установи и територијални противпожарни единици) беа пренесени од централно на локално ниво.

Реформата на локалната самоуправа во Република Македонија сè уште не се соочува само со вообичаените проблеми со кои мора да се зафатат овие комплексни реформи, туку и со специфичните проблеми на една земја во транзиција. Чекорот на напредување во економските реформи сигурно многу ќе влијае врз способноста на општините за пристап до пазарите на капитал (вклучувајќи ги и можностите за задолжување), приватизацијата и доделување на изведбата на префрлените надлежности на надворешни субјекти преку т.н. „аутсорсинг“ (outsourcing) на општинските услуги, како и врз локалниот економски развој генерално.

Реформата на локалната самоуправа, вклучувајќи ја и децентрализацијата, е важен дел од обврските што ги презеде Република Македонија со Спогодбата за стабилизација и асоцијација (2001), со кандидатскиот статус за членство во ЕУ (доделен во декември 2005) и со определбата за членство во НАТО.

Генерално гледано, повеќето трендови поврзани со процесот на децентрализација се позитивни, вклучувајќи го зголемениот капацитет на локалната администрација и значителното зголемување на вкупните приходи управувани од општините. Нема докази за некое поголемо намалување на услугите како резултат на децентрализацијата, иако се чини дека помалите општини (главно руралните) сè уште се соочуваат со проблеми во испораката на некои основни услуги за своите граѓани, бидејќи (и покрај тоа што веќе постојат училишта и примарни здравствени установи) повеќето од нив немаат установи и основна инфраструктура во областите социјална и детска заштита, култура, спорт и рекреација и спасување и заштита на граѓани и добра. Мора да се напомене дека такви установи

и основна инфраструктура не постоеја во повеќето помали општини и пред процесот на децентрализација, па од таа причина тие не можеа да бидат предмет на трансфер на локално ниво. Формалното востановување меѓуопштинската соработка во областите собирање приходи, урбанистичко планирање, комунални дејности и заштита на животната средина се покажа како ефективно решение за надминување на постојните тешкотии. Се очекува дека со спроведувањето на Законот и Стратегијата за рамномерен регионален развој, а особено на одредбите за трошење минимум 1 % од БДП на годишна основа за намалување на диспаратите, ситуацијата постепено ќе се подобрува и до крајот на 2010 година сите општини ќе бидат обезбедени со основни установи и инфраструктура со цел да се испорачаат основните услуги со прифатлив квалитет и доверливост.

Сепак, во голема мера сè уште постојат предизвици. И по две години од трансферот на надлежности и ресурси, следните клучни прашања заслужуваат натамошно внимание:

- Намалување на диспаратите помеѓу општините;
- Осигурување соодветна рамнотежа помеѓу засегнатите страни;
- Обезбедување соодветно ниво на контрола од страна на централната власт врз донесувањето одлуки на локално ниво со цел да се осигура интегритет на државата и, на пример, да се гарантираат потребите на нејзиниот буџет;
- Обезбедување соодветна рамнотежа помеѓу потребите од ресурси, начинот на нивното стекнување и трошењето на стекнатите ресурси. Во овој контекст, општините треба да имаат доволно голема база на ресурси за да ги покријат барем на минимален начин трошоците за функциите што им се доделени;
- Осигурување соодветен капацитет на човечки ресурси во различните области, како на централно, така и на локално ниво;
- Интензивирање на градењето на капацитети за управување со процесот на децентрализација на централно и на локално ниво;
- Градење партнерства и осигурување одговорност;
- Обезбедување адекватни решенија за подинамичен локален економски развој.

На 1 август 2007 година започна втората фаза на фискалната децентрализација. По направената оценка од страна на Комисијата за следење на процесот на децентрализација при Министерството на финансии, а по усвојувањето на Извештајот за оценка за исполнетоста на условите на општините за преминување во втората фаза на децентрализација од страна на Владата, на 1 август 2007 година Министерството за финансии го објави списокот на 42 општини кои ги исполниле условите за втората фаза. Преминот во втората фаза и финансирањето на пренесените надлежности со блок-дотации во областа на образованието, културата и социјалната заштита е загарантиран за 42 општини, додека останатите 42 и градот Скопје не ги исполнија потребните критериуми.

2. Ефективна комуникација на децентрализацијата

Еден од условите за успешна децентрализација е редовната комуникација на реформата со клучните засегнати страни, вклучувајќи ги надлежните министерства, локалната власт и граѓаните. Законот за локалната самоуправа обезбедува правна основа за консултации помеѓу централното и локалното ниво на власт. Поконкретно, Законот пропишува дека општините мора да се консултираат навремено и соодветно за прашања што имаат влијание врз нив, но и Владата исто така може да прави посебни спогодби за соработка со општините. Правната рамка обезбедува можност за директна соработка на централната власт и општините, како и индиректна соработка преку Заедницата на единиците на локалната самоуправа - ЗЕЛС. Координацијата помеѓу различните нивоа на власт е елаборирана во законите што уредуваат различни области и, во некои случаи, консултациите се задолжителни.

За процесот на децентрализација постојано се комуницира со пошироката јавност преку организирање промотивни и информативни настани, како и преку веб-страницата на Министерството за локална самоуправа каде сите закони и стратешки документи поврзани со процесот на децентрализација се достапни за јавноста.

Со донесувањето на Законот за слободен пристап до информации (јануари, 2006 г.) се обезбеди правна рамка преку која се уредуваат правата на граѓаните за пристап до информации за својата заедница, како и правото да имаат збор, односно да остварат влијание за сите прашања од локално значење. Заради целосно спроведување на одредбите од Законот за слободен пристап до информации на локално ниво, Владата во партнерство со донаторите планира да ги поддржи оние општини што имаат центри за информирање на граѓаните или општински центри за услуги, како и преостанатите општини што ќе формираат такви центри.

Во поглед на учеството на граѓаните во процесот на одлучување на локалните власти, традиционалната улога на облиците на месната самоуправа (ОМС) како форум за граѓанско учество ќе се поддржува понатаму и ОМС ќе се сметаат за потенцијални испорачатели на услуги, особено во областите социјална заштита и заштита на животната средина, култура, спорт и рекреација, превенција на здравјето и спасување на граѓани и добра (доброволно пожарникарство). ОМС веќе извршуваат особено битна функција во руралните области, опслужувајќи го локалното население и разрешувајќи голем број проблеми на локално ниво. Владата исто така ќе ги охрабрува општините да конституираат ОМС и да им пренесат дел од надлежностите, а особено оние кои поефикасно би се остварувале од страна на ОМС.

Подигањето на свеста и комуникацијата на процесот на децентрализација ќе се интензивира и ќе се спроведе на внимателно испланиран начин, ориентиран кон резултати, па затоа потребно е да се алоцираат соодветни финансиски средства за таа намена. Покрај МЛС, и други министерства и институции вклучени во процесот на децентрализација треба да ја преземат одговорноста за транспарентно спроведување и комуникација во процесот на децентрализација во согласност со нивните области на надлежност.

За да се осигура локалните власти да ја преземат одговорноста за потребите на оние што ги застапуваат, т.е. да се охрабри учеството на граѓаните во процесот на одлучување за прашања од локално значење, Владата преку надлежните министерства ќе:

- го подобри учеството на општините наспроти централната власт во клучните процеси на координација и одлучување на централно ниво;
- гради партиципативно владеење на локално ниво и ќе им помага на општините во поставувањето на целосно оперативни механизми за партиципативно владеење;
- овозможи слободен пристап до информации на локално ниво и ќе им помага на општините во поставувањето на целосно оперативни механизми за слободен пристап до информации.

Поконкретно, ќе се вложуваат повеќе напори за да се поврзе процесот на децентрализација на власта со следниве позитивни активности:

- Спроведување на т.н. регулаторна гилотина;
- Поефикасно издавање дозволи во областа урбанистичко планирање и заштита на животната средина;
- Поефикасно издавање лиценци и регистрирање за мали и средни бизниси за да се промовира локалниот економски развој;
- Зголемување учество на јавноста во процесите на планирање и одлучување, т.е. зголемување на улогата на облиците на месна самоуправа;
- Транспарентност во процесот на изработка на локалниот буџет;
- Повеќе вредност за пари во испораката на услуги во областите образование, култура и социјална заштита;
- Поголемо локално влијание врз подобрување на состојбата на природното окружување.

3. Подготвување на општините за пристап во ЕУ

Децентрализацијата во Република Македонија се одвива согласно стандардите на ЕУ и моделите за локално владеење.

Во 1997 г. Република Македонија ја потпиша Спогодбата за соработка со ЕУ и нејзините земји-членки. Асоцијацијата со ЕУ дополнително се продлабочи со склучувањето на Спогодбата за стабилизација и асоцијација меѓу РМ и ЕУ и нејзините земји-членки, во 2000 година. Поради прогресот во спроведувањето на Спогодбата за стабилизација и асоцијација и Акцискиот план за спроведување на европското партнерство (вклучително и прогресот во спроведувањето на децентрализацијата како еден од клучните политички критериуми), Република Македонија се стекна со кандидатски статус за членство во ЕУ во декември 2005 година.

Пристапувањето во ЕУ претставува можност и одговорност за општините. Општините континуирано добиваат значителна техничка и финансиска помош од ЕУ преку достапните финансиски инструменти. Дополнителни можности ќе се отворат како резултат на зголемените ресурси што ќе станат достапни преку инструментите за финансиска поддршка на ЕУ, првенствено Инструментот за предприспадна помош (ИПА).

Дополнителни можности и одговорности за општините ќе се создадат и со веќе интензивираното транспонирање на законодавството на ЕУ релевантно за локалната самоуправа, во националната законска регулатива. Затоа, се очекува дека улогата на општините во спроведувањето на Националната програма за усвојување на законодавството на ЕУ во претстојниот период постепено ќе се зголемува и преку подобрената законска регулатива и институционалното опкружување, општините и граѓаните наскоро ќе почувствуваат многу дополнителни придобивки.

Стратешка цел на Владата е целосно вградување на европската димензија во процесот на децентрализација и проширување на улогата на локалните власти во процесот на интеграција со ЕУ до ниво што ќе обезбеди додадена вредност за процесот. За да се вгради европската димензија во процесот на децентрализација

и да се прошири улогата на локалните власти во процесот на интеграција со ЕУ, Владата преку надлежните министерства ќе го стори следното:

- Ќе оезбеди информации за општините за извршување подготовки за интеграција со ЕУ на локално ниво, особено за искористување на програмите од ИПА;
- Ќе ги развие неопходните вештини за подготвување инвестициски апликации согласно регулативата ИПА и другите стандарди и насоки на ЕУ;
- Ќе развие механизми за спојување на финасиските инструменти на ЕУ со националната и локалната придонес од различни извори;
- Ќе пренесе „ноу-хау“ (know-how) за спроведувањето на претпристапните фондови (ФАРЕ, ИСПА и САПАРД) и научените лекции главно од новите земји-членки на ЕУ и земјите-кандидатки со нагласок на перспективата за ефективност на учеството на локалната власт;
- Дополнително ќе ја развие соработката со Европската комисија и соседните земји заради максимизирање на ефектите од соодветното користење на финасиските инструменти на ЕУ достапни од прекуграничната и транснационалната соработка и обезбедување средства за одбрани меѓународни иницијативи (со фокус на прекуграничната соработка) кои заеднички се сметаат за приоритети за спроведување;
- Ќе осигура законската регулатива која влијае врз функционирањето на општините, како и нејзиното спроведување, да се во согласност со побарувањата на законодавството на ЕУ;
- Ќе иницира и спроведува обука за градење на капацитетот и вештините за програмирање на регионален развој во согласност со неодамна донесениот Закон за рамномерен регионален развој и Националната стратегија за рамномерен регионален развој.

ЕВРОПСКИ ПРАКТИКИ НА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ЕЛС И ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

1. Вовед

Ова поглавје содржи преглед на европските практики на соработка помеѓу владиниот и невладиниот сектор со посебен акцент на механизмите на локално ниво. Соработката се разгледува од два аспекти кои се сметаат како важни во развојот на поцврста релација помеѓу владата и невладиниот сектор, а тоа се:

- Постојење документи за изготвување политики и институционални механизми во рамките на владата со цел да му се помогне на граѓанското општество во различни земји; и
- Постојење владини механизми за финансирање на невладиниот сектор и јавните иницијативи (на национално и на локално ниво) – вклучувајќи методи на индиректно финансирање, системи на давање грантови, субвенции и финансирање на делегирани јавни функции.

2. Рамка на изготвување јавни политики: документи за соработка

Капацитетот на граѓанското општество да помогне во воспоставувањето на стабилна демократија доби широко и официјално признание во изминатата декада. Како формално признавање може да се смета и тоа што претставници на јавните власти во неколку европски држави усвоија документи во кои се наведени заедничките придобивки од еден институционализиран однос помеѓу „првиот“ и „третиот“ сектор во општеството.

Документите за соработка во рамките на јавните политики се одраз на една почетна фаза на соработка помеѓу граѓанскиот сектор и владата. Тие ги изразуваат гледиштата на претставниците на јавниот сектор (владата, парламентот, институциите на ЕУ) за улогата на граѓанското општество и ја креираат основата на една конструктивна интеракција со граѓанските организации. Документите за соработка имаат две

главни цели, го охрабруваат јавното учество во политичкиот живот и воспоставуваат механизми за соработка кои ќе го олеснат владиниот товар во испорачување на јавните услуги.

Документите за соработка обично се резултат на заеднички напори и преговарања. Тие можат да бидат билатерални документивовидна спогодби, договори усвоени како официјални програми на влади или парламенти, или пак еднострани изјави кои изразуваат обврска само од едната страна. Успехот во заедничката соработка не лежи само во усвојувањето на документот, бидејќи тоа е само почеток на процесот. Но, истовремено може да се каже дека и двете страни ќе имаат придобивки дури и ако не успеат да произведат текст во вид на документ, бидејќи во текот на преговорите тие постигнале подобра комуникација, почести контакти, конструктивни дискусии, активна соработка, компромиси и взаемно согласување и разбирање.

Еден од значајните документи на Комисијата на Европската Унија е Белиот документ за европско владеење, усвоен во 2001 година, кој се фокусира на начинот на кој Унијата ја користи моќта којашто ја даваат граѓаните. Со цел да се промовира посилна интеракција помеѓу граѓанското општество и централните и локалните власти, Белиот документ дефинира пет принципи (отвореност, учество, отчетност, ефективност и рационалност), како и генерална заложба заснована на овие пет принципи (вклучувајќи дијалог, консултации и партнерство). Комисијата исто така се обврзува да преземе конкретни мерки: подобрување на европското законодавство, публикување водичи, развивање стандарди и критериуми, организирање јавни дебати, како и развивање кодекс на однесување за дијалог и консултации.

Сите документи за соработка, било да се работи за спогодби, одредби, повелби или стратегии, ги вклучуваат следниве компоненти:

- ▶ Одредба за претставување - се однесува на телата кои ги претставуваат двата сектори во процес на усвојување и спроведување документи за соработка, вклучувајќи механизми за нивна номинација, мандати на претставниците, одговорности и обврски;

► Одредба за принципи – се однесува на улогите и функциите на двете страни во развојот на демократското општество, нивните основни права и обврски, како и заложбите да ги почитуваат вредностите дефинирани во документот;

► Општ преглед на областите на соработка - давање услуги, учество во процесот на донесување одлуки и во донесување на легислативата, заштита на животната средина, меѓународна помош, пристап до информации, формулација на јавни политики во различни сфери, децентрализација и сл. Исто така овој дел дефинира и конкретни инструменти за соработка, вклучувајќи јавни дебати, консултации, заеднички консултативни тела, спогодби за партнерство при заедничка испорака на јавни услуги, размена на информации, како и право на законодавни иницијативи;

► Финансирање – овој дел вклучува обврска за развивање кодекс на добри практики за финансирање, опис на механизми на финансирање за поддршка на волонтерскиот сектор, заложби за воспоставување даночен систем кој директно и индиректно ќе поттикнува активности на граѓанскиот сектор;

► Спроведување – овој дел вклучува временска рамка која покрива краткорочни и долгорочни цели, како и поделба на одговорности на јавните институции кои се вклучени во спроведувањето, алатки за надгледување и оценка, како и одредби за контрола и разрешување на евентуални спорови.

Многу често ваквите договори за соработка се склучуваат на централно/ национално ниво, а потоа се спроведуваат во локалната заедница. Во ваков случај, многу е важно претставниците на локалната власт да бидат вклучени во процесот уште од самиот почеток. Како важни придобивки од постоењето документи за соработка може да се издвојат: развој на услуги по мерка на заедницата, подобрување на партнерствата преку заедничко работење, подобро искористување на финансиската помош од надвор, вклучување локални групи во нудење социјални услуги и слично. Ваквите придобивки се најприсутни во Англија и во Естонија.

Градот Гдиња во Полска оваа соработка ја започнал на поинаков начин. Локалните процеси започнале со локална иницијатива, а не како последица на национален договор. Градските власти поттикнувале создавање работна група составена од претставници

на локалната самоуправа и на невладините организации кои биле активни во областа. Работната група разменила информации околу меѓусебните активности, главните проблеми во регионот, како и можните начини да се надминат проблемите. Соработката помеѓу локалните власти и невладиниот сектор се сметала за една од најефикасните начини за подобрување на условите во заедницата. Работната група изготвила нацрт-програма за соработка која била усвоена од страна на Советот. Програмата предвидувала институционализирана структура на соработка и ги дефинирала механизмите за финансирање. Соработката се финансирала од локалниот буџет, по пат на конкурентни процедури и во согласност со барањата дефинирани во програмата.

Може да се заклучи дека без разлика дали соработката на локално ниво е последица на спроведување национална програма или пак е самостојно поттикната, целта е иста. Како и да е, документите за соработка на локално ниво се поконкретни и резултатот е појасно и подетално дефиниран.

3. Институционална рамка на соработка помеѓу ЕЛС и ГО

Под институционална рамка се подразбираат структури, агенции и механизми кои извршуваат задачи поврзани со договори за соработка (на национално и на локално ниво). Главно, институционалната рамка може да се анализира од два аспекти, функционален и структурен. Функционалниот аспект ги опфаќа задачите кои мора да се извршат, како на пример регистрирање и надгледување на граѓанските организации, обезбедување нивно учество во донесувањето одлуки, финансирање на ГО, како и обезбедување постојан тек на информации помеѓу двата сектори. Структурниот аспект се фокусира на телата во јавната администрација кои имаат моќ и овластувања, како што се парламент, министерства, совети и заеднички комисији, агенции, специфични тела, како и единици на локалната самоуправа.

Европската комисија дава препораки јавните власти да бидат што е можно повеќе ориентирани кон граѓаните кои не треба да се сметаат само како корисници, туку и како учесници во

процесот на креирање и нудење на услугите. Во 2002 година специјалниот комитет во рамките на Германскиот федерален парламент (Бундестаг) излезе со извештај во кој се нагласува значењето на активна соработка помеѓу јавниот и невладиниот сектор на сите нивоа, со посебен акцент на локалното ниво, т.е. да се има предвид принципот на супсидијарност. Извештајот исто така дава препорака за заложби од двете страни, што значи локалните власти да се стекнат со вештини и знаење за да бидат поефикасни во работењето со граѓаните, а од друга страна, граѓанските организации треба да го зголемат своето учество во процесот на донесување одлуки. Препорачани инструментите се посредувањето (медијацијата) и надгледувањето (мониторингот).

Формите и практиките на соработка на локално ниво се многу слични со оние на национално ниво. Комитет или поткомитет во Советот на локалната самоуправа задолжен за соработка со ГО, е еден од механизмите. Истата функција може да ја извршува и посебен оддел во канцеларијата на градоначалникот, или пак лице во рамките на одделот за односи со јавноста, кое има и други задолженија.

На пример, општината Шчечин во Полска основала канцеларија за ГО во 1997 г. Иако сè до 1998 г. имало само еден вработен, со текот на времето тоа станало место за размена на сите информации во врска со граѓанскиот сектор, како и омбудсман за ГО кои работат со градските власти. Еден од вистинските успеси на оваа канцеларија во 1997 г. било лансирањето на програмата на мали субвенции, програма која финансирала краткорочни иницијативи од страна на ГО. Во моментот канцеларијата има различни задачи, вклучувајќи креирање база на податоци за ГО кои работат во Шчечин, собирање публикации и други информации за грантови и фондови за невладините организации, го претставува градот на состаноци на ГО, дава мислења за апликации поднесени од страна на организациите, обезбедува финансиска помош во рамките на фондот за мали субвенции, како и им помага на ГО да се регистрираат во окружниот суд.

4. Иновативни примери на соработка помеѓу ЕЛС и ГО

Граѓанските советодавни бироа се креативен модел на тоа како локалната самоуправа и невладините организации заеднички им помагаат на граѓаните во решавање на нивните проблеми. Вакви советодавни бироа се активни во неколку европски земји.

Во Обединетото Кралство граѓанските советодавни бироа нудат бесплатен, доверлив, независен и непристрасен совет на секоја тема. Првпат основни во 1939 г., тие прераснаа од центри за услуга во воено време во професионална национална агенција. Овие бироа денес ги има во преку 2.800 локации во Англија, во Велс и во Северна Ирска.

Секое граѓанско советодавно биро е самостојна невладина организација која се финансира од грантови, локални бизниси, доброволни фондови и индивидуални донации. Потпирајќи се главно на волонтери, овие бироа годишно решаваат околу 6 милиони проблеми од животот на луѓето. Темата може да биде поврзани со долгови, заштита на потрошувачите, правна помош, придонеси, домување, вработување и емиграција. Советниците пополнуваат формулари, преговараат и ги претставуваат своите клиенти пред суд. Овој модел се покажал како успешен и во некои централно и источноевропски земји, како што се Чешка, Литванија, Украина и др.

Друг иновативен модел на соработка е „телекотиџ“ (telecotagge), кој всушност претставува инфотека која има за цел да ги поврзе малите рурални заедници со останатиот свет. Со ставање на располагање на ИТ-опрема во малите средини, се нудат низа можности на луѓето кои се инаку изолирани.

Овие инфотеки прво се отворени во Шведска пред околу 20 години, а потоа и во другите скандинавски земји. Денес овие инфотеки имаат функција на центар за обука, библиотека, пошта, телеком-продавница и комуникациски центар. Нудат курсеви за компјутери и телекомуникациска опрема, како и совети при купување ИТ-опрема. Денес вакви инфотеки има и во Естонија, во Унгарија и во други европски земји.

ПРАКТИКИ НА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ЕЛС И ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ВО МАКЕДОНИЈА

1. Законски прописи и документи на ЕЛС во областа на соработката со ГО

И покрај законската можност, но и обврска за донесување одредени акти на локално ниво (уредени со погоренаведените закони), најголемиот број единици на локалната самоуправа во Македонија сè уште немаат изработено, ниту усвоено прописи за соработка со граѓанскиот сектор. Исклучок од ова е градот Скопје, чиј Совет има донесено Стратегија на Градот Скопје за соработка со невладините организации 2008-2010 година. Во уште неколку други општини, соработката со ГО е регулирана и се спроведува во рамките на програмата за работа, која ја донесува советот на општината. Во другите, соработката се одвива на основа ад-хок, најчесто со доставување барање за финансирање или за заедничка активност до градоначалникот или до советот, по што одлука носи една од овие две институции.

2. Комуникација меѓу ЕЛС и ГО

2.1. Ниво на информираност и извори на информации за ЕЛС/ГО

Меѓусебното информирање на единиците на локалната самоуправа и граѓанските организации за сопствените активности се одвива главно преку органите на ЕЛС (центрите за информирање на граѓаните, одделение или лице за соработка со невладините организации и кабинетот на градоначалникот), односно преку медиумите, како и во голема мера на сопствена иницијатива на граѓанските организации, кои сакаат да соработуваат со ЕЛС. Во речиси сите избрани ЕЛС, со исклучок на општината Карпош и градот Скопје, не постои канцеларија за соработка со ГО или постои канцеларија (Дебар, Крива Паланка и Желино), но вработените во тие канцеларии се ангажирани со други работни обврски. Во најголем број од нив, лицето назначено за соработка со невладиниот сектор покрива и други сектори, на пример, спорт, млади итн. Како резултат на

непостоењето механизми за информирање, ЕЛС не поседуваат бази на податоци на регистрирани или активни ГО во соодветната општина. Обезбедувањето податоци е на основа ад-хок, и тоа најчесто по потреба на ЕЛС, односно на сопствена иницијатива на ГО, со доставување годишни извештаи и програми за работа на организациите.

2.2. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

И од двете страни постои умерен пристап кон заедничкото работење и организирање состаноци, дебати и сл. Иако според анкетираниите и кај ЕЛС и кај ГО постои изразена желба за информирање за учество во работата на другиот партнер, само околу половина од нив се изјасниле дека поканиле, односно учествувале на покана на состанок организиран од страна на ЕЛС, односно ГО. Но, и во овој сегмент постојат видливи разлики меѓу избраните општини, од оние кои немаат интерес ниту визија за соработка со ГО, до оние кои имаат очекувања за поголема вклученост на ГО, особено во делот на идентификација на проблемите и заеднички пристап во нивното решавање.

3. Формална соработка меѓу ЕЛС и ГО

3.1. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

Соработката меѓу ЕЛС и ГО е регулирана на различни начини: Одделение за соработка со невладините организации (град Скопје), Канцеларија за соработка со ГО (општина Карпош), Комисија за соработка со ГО (општина Битола), Центар за информирање на граѓаните и/или лице назначено за соработка со ГО (Свети Николе, Берово, Дебар, Крива Паланка, Желино, Врапчиште) или директно со општинската управа (Илинден).

Во најголем број од општините не постои формирана канцеларија за соработка со граѓанскиот сектор, иако во сите ЕЛС консензуална е иницијативноста и од ЕЛС и од ГО за институционализирање на соработката преку ваква форма. Во одредени општини постојат усвоени општински акти за

соработка, како на пример Стратегија за соработка со ГО, Програма за соработка со ГО. Соработката е регулирана и во рамките на програмата за работа на советот на општината, или со потпишување меморандуми за соработка со одделни граѓански организации.

3.2. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

Согласно Законот за единиците на локалната самоуправа, општините треба во својот буџет да предвидат средства за финансирање на непосредното учество на граѓаните во одлучувањето на општините, и тоа во форма на граѓански иницијативи, собири на граѓани и референдум.

Речиси сите општини кои беа предмет на истражувањето имаат предвидено потставка во својот буџет за финансирање активности на невладини организации (во рамките на ставката субвенции и трансфери). Висината на ставката за трансфери кон невладини организации е директно зависна од висината на буџетот на општината и е многу различна (во опсег од нула до неколку милиони денари). Во ретки случаи, при планирањето на расходите и изработката на буџетот ЕЛС објавува оглас за прибирање програми и иницијативи од ГО со цел нивните активности, доколку се во согласност со приоритетите на општината и потребите на граѓаните, да бидат вклучени во процесот на буџетското планирање. Средствата, соодветно на големината на вкупниот буџет, односно согласно расходите на општината по основ на различни обврски (долгови итн.), се распределуваат за проекти на ГО, или се прераспределуваат (со ребаланс на буџетот) за други тековни намени на општината.

Распределбата на средствата наменети за невладините организации се врши на различни начини - преку објавување оглас за финансирање проекти (целосно или делумно), но и на директни иницијативи и барање доставено до градоначалникот, односно до советот на општината, по што советот носи одлука. Генерално, не постои унифициран систем на аплицирање, односно единствен формулар за апликација, со што значително би се олеснила постапката на оценување на поднесените

предлог-проекти и иницијативи, т.е. би се овозможила поголема транспарентност на процедурата за распределба на средствата. Во таа насока, речиси и да не постојат јасно утврдени критериуми за доделување средства за ГО од буџетот на општината.

Во најголемиот број случаи, за одобрените средства не се потпишува договор за соработка (освен меморандумите за соработка во некои општини), како резултат на што не постои формална обврска на ГО за известување за начинот и динамиката на употреба на добиените средства.

3.3. Обезбедување други услови за работа на ГО

Покрај предизвикот на обезбедување финансиски средства, ГО се соочуваат и со други проблеми кои им ја отежнуваат работата. Најчесто се посочува немањето просторни услови за работа, недоволната обученост за пишување проектни предлози или за аплицирање на одредени фондови, како и недостатокот на кадри со познавање на англискиот јазик (неопходен за остварување контакти со други организации или за аплицирање за странски фондови).

Во насока на решавање на проблемот со работни простории на локалните ГО, некои од општините, соодветно на можностите, обезбедуваат просторно сместување во сопствените објекти, без оглед на тоа дали со тие ГО остваруваат соработка (општина Карпош). Во некои случаи, како што е примерот со општината Велес, покрај просториите за кои ГО не плаќаат никаков надомест, ЕЛС ги покрива и режиските трошоци (струја, вода, одржување на хигиената итн.), со исклучок на телефонските сметки и други административни трошоци за работа на организацијата.

Во некои општини постоеле иницијативи за решавање на овој проблем со отстапување и преуредување/приспособување на дел од имотот на општината (во рамките на општинската зграда или друг објект на општината) за сместување на повеќе невладини организации, но овие обиди завршиле неуспешно, или се во фаза на договарање меѓу ЕЛС и локално активните ГО.

Во однос на другите прашања (обуки, кадровска екипираност), сликата е повторно нехомогена - во некои општини постои интерес од страна на ГО за добивање ваков вид поддршка од страна на ЕЛС, во други, пак, ЕЛС, сметајќи на своите честопати ограничени (пред сè кадровски, но и финансиски) капацитети, очекува помош, поддршка и многу поактивно учество од страна на ГО во идентификување на проблемите, експертиза во одредени области, поголема соработка во однос на изработка на стратегии и други документи потребни за работењето на ЕЛС итн.

4. Механизми на соработка меѓу ЕЛС и ГО

4.1. Учество на ГО во органите на ЛС

Постои широко прифатено мислење дека ГО треба да присуствуваат на седниците на советот, па дури и да имаат свои претставници во советот. Како уште позначајно, го гледаат нивното учество во комисијската работа на општинските органи. Во некои општини постојат изразени иницијативи за формирање и на нови комисии, кои би биле релевантни за отворање дискусии и решавање на проблемите кои ги засегаат поголемиот дел од жителите на една општина, како на пример комисија за земјоделство во руралните, односно претежно земјоделски ориентираните општини.

Во однос на транспарентноста на донесувањето на буџетот на општините, постојат сериозни забелешки од страна на ГО во некои општини, поради што истите сугерираат директно учество на граѓанскиот сектор во изработката на буџетот, односно организирање јавни дебати (онаму каде што таква практика не е воспоставена) во процесот на планирање и донесување на буџетот.

Од аспект на ЕЛС, учеството на ГО во нивната работа е од круцијално значење, но сепак засега во најголем број случаи соработката е на ниво на добивање информации за одредени области од ГО (социјална заштита, изработка на програма за работа на советот, информации за комисијата за култура итн.).

Во однос на спремноста на ЕЛС за делегирање на дел од надлежностите на граѓанскиот сектор, шареноликоста е повторно неизбежна - дел од општините во оваа фаза воопшто не размислуваат или немаат став по тоа прашање (најчесто во општините кои не поминале во втората фаза на фискална децентрализација), додека има и такви каде што постојат сериозни иницијативи и размислувања, односно општини каде има вистински трансфер на надлежности на невладиниот сектор (на пример, туризам, социјална и здравствена заштита, спорт, центар за информирање на граѓаните итн.).

Во насока на зголемување на учеството на ГО, притоа сметајќи на минимизирање на оптоварувањето во работата на ЕЛС (т.е. на неможноста за вклучување на сите ГО во работата на ЕЛС), некои од ГО предлагаат формирање тематски координативни тела, кои ќе работат во одредена област и редовно ќе ги информираат претставниците на ГО и на ЕЛС.

4.2. Други (иновативни) форми на соработка

Иако во Македонија иновативните примери на соработка меѓу ЕЛС и ГО не се бројни, сепак некои од нив заслужуваат внимание и, според тимот кој работеше на ова истражување, може и треба да послужат како модел за другите општини, во кои не постои ваква соработка.

Веб-портал на Град Скопје - согласно поголемите можности на оваа ЕЛС, но и на територијалната поставеност и бројноста на регистрирани ГО во рамките на истата, поставувањето веб-портал за комуникација со граѓаните и граѓанските организации е иновативна идеја, која не бара големи вложувања, а може да даде големи резултати во подобрувањето на комуникацијата и соработката меѓу ЕЛС и ГО. Она што тимот на ова истражување би го препорачал како надградба е воведување на дел за презентација на невладините организации, и тоа со фокус на една ГО во текот на еден месец (или секоја недела, зависно од можностите и од бројот на ГО), со што ќе се зголеми и интересот на организациите за доставување податоци за нивното работење и постигнатите резултати.

Организирање редовни квартални состаноци на ЕЛС со ГО во Дебар - на фокус-групата одржана во општината Дебар, пристуните дојдоа до заклучок дека постои недоволно познавање и информираност за работата на ЕЛС, но и за ГО, како од страна на ЕЛС, така и од страна на другите ГО активни во општината. Како резултат на тоа, а заради добрата волја и заинтересираноста за поголема соработка меѓу двата сектори, беше одлучено да се воведат систем на редовни состаноци на ЕЛС со ГО, и тоа на секои три месеци, и тоа последниот четврток во месецот. Првата средба беше закажана за ноември 2007 година. Иако навидум едноставна идеја, ваква практика на одржување квартални состаноци не е воведена во други општини.

Вклучување на ГО во процесот на планирање на буџетските средства наменети за невладиниот сектор во општината Велес - кон крајот на секоја фискална година, во процесот на изработка на буџетот за следната година општината објавува повик до невладините организации за доставување на годишните програми и планирани активности на ГО кои се активни во општината. Врз основа на критериуми, кои се главно базирани на утврдените приоритети на општината, се планираат висината и рамковната намена на средствата во буџетот наменети за финансиска поддршка на ГО. Процесот е транспарентен, и подразбира консултации со ГО околу приоритетите, потребите и проблемите на граѓаните на територијата на општината Велес.

Организирање заеднички активности на ЕЛС и ГО за градење заеднички капацитети во пресрет на фондовите ИПА во општина Дебар - согледаните недостатоци на граѓанскиот сектор во општината Дебар и иницијативноста на двете страни во надминување на овој проблем, како и желбата за поголема соработка, доведоа до организирање заеднички настани за градење капацитети на ЕЛС и ГО во пресрет на претпристапните фондови ИПА. Соработката се состои во одредување на постоечкиот капацитет и заедничко учество на организираниите работилници, семинари и обуки за аплицирање на фондовите од ЕУ.

Обезбедување просторни услови за ГО во Велес - практика која е посакувана од ГО во речиси сите општини кои беа предмет на ова истражување. Општината Велес, во рамките на своите можности, обезбедува просторно сместување на повеќе невладини организации во свои простории, при што од сопствени средства покрива дел од режиските трошоци (струја, вода, одржување на хигиената), додека ГО треба да се погрижат за телефонските сметки и другите административни трошоци за работењето на организацијата.

Распределба на земјоделското земјиште на плодуюживање во Свети Николе - оваа практика претставува еден вид делегирање на надлежностите на ЕЛС на ГО. Овој пилот-обид се состои во пренесување на обврската на ЕЛС за објавување повик за заинтересираните земјоделци кои сакаат да добијат државно земјиште на плодуюживање, собирање и оценување на поднесените пријави, согледување на ситуацијата на терен, носење одлука (заедно со ЕЛС) за распределбата и потпишување договори со избраните земјоделци.

РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО ПО ОПШТИНИ

1. Соработка на градот Скопје со ГО

Според пописот од 2002 година, на територијата на градот Скопје живеат 506.926 жители.

Градот Скопје поседува база на податоци за 122 невладини организации со кои соработува или со кои контактира.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на Градот Скопје постојат повеќе документи со кои се регулира соработката со невладиниот сектор - некои од нив се однесуваат на специфични области и активности, односно популациски групи:

- Стратегија на Градот Скопје за соработка со граѓанските организации 2008-2010;
- Програма за повластено користење на јавниот градски превоз на подрачјето на Градот Скопје, од страна на лица со специфични потреби (за 2007 година, донесена на 27.12.2006 година, Сл. гласник бр. 16/06);
- Програма за активностите на Градот Скопје од областа на социјалната, детската и здравствената заштита (за 2007 година, донесена на 20.02.2007 година, Сл. гласник бр. 0/07);
- Други одлуки донесени на седниците на Советот;
- Меморандуми за соработка со ГО.

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЕЛС/ГО

ГО

Според анкетираниите претставници на ГО, а врз основа на понудените одговори, најголем дел од ГО добиваат информации за работата на ЕЛС преку медиумите (88 %) и органите на ЕЛС (Кабинетот на градоначалникот (41%), Центарот за информирање на граѓаните (30 %) и другите сектори во општината (41%)). Информациите се со среден до задоволителен квалитет и навременост.

Од речиси половината од анкетираниите организации (49 %) не биле побарани информации од страна на Градот Скопје, но дел од нив самоиницијативно доставуваат информации за сопствената работа (11 %). Дел од организациите се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ЕЛС на територијата на која дејствуваат (општините Кисела Вода, Карпош итн), за меѓусебно запознавање.

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, ЕЛС ги добива најмногу преку медиумите (100 %) и сопствените органи (Кабинетот на градоначалникот, Секторот за соработка со невладините организации). ЕЛС досега има побарано информации од ГО за можности за партнерство за реализација на проекти од взаемен интерес и информации во насока на согледување на потребите на граѓаните.

ЕЛС поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на Градот Скопје и истата се ажурира, со податоци, како што се реализирани проекти, заеднички проекти, видови и висина на финансиска поддршка, профил на организациите, годишна програма на ГО, членство во мрежи итн.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

ГО сметаат дека треба почесто да бидат канети на состаноци на органите на Градот Скопје – 58 % не биле поканети на состаноци на ЕЛС, но исто така 37 % од нив не поканиле претставници на ЕЛС на состаноците на својата организација. Некои од ГО сметаат дека граѓанскиот сектор треба да има постојан претставник на состаноците на Одделението за соработка со невладините организации.

Според една ГО, ЕЛС може „...да воспостави постојани и одржливи и ефективни канали на информирање и соработка, да го вклучи граѓанскиот сектор и граѓанското општество во дефинирањето на развојните политики, програми и стратегии во сите нејзини фази, да ја сфати и прифати НВО како многу важен и интегрален дел во развојот на заедницата и демократските процеси, да ги вклучи нив во донесувањето на одлуките, да создаде сигурен простор за заедничко дејствување и поддршка...”.

ЕЛС

Дел од анкетираниите претставници на ЕЛС (75 %) се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ГО и дека редовно се канат претставници на ГО на состаноците на некои од органите на ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Креирање листа на адреси за испраќање информации за активности, повици за финансирање итн.;
- Постирање информации за ГО на веб-страницата на ЛС;
- Поголемо вклучување на ГО во дискусиите групи и форуми на порталот на Градот Скопје.

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

На ниво на Град Скопје, постои Сектор за меѓународна соработка и соработка со невладините организации, во рамките на кој постои Одделение за соработка со невладините организации.

ГО

ГО сметаат дека ЕЛС треба да воведат систем на редовни состаноци, повратни информации до ГО, како и почесто барање информации од ГО за нивната работа и активностите.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО се одвива главно преку Одделението за соработка со невладините организации. Подобрувањето на институционализираната соработка со ГО претставниците на ЕЛС го гледаат во формирање партнерства основани на заеднички интереси со ГО, и тоа на проблеми посочени од страна на ЕЛС, но и на издржани иницијативи на ГО.

ЕЛС е спремна за делегирање на дел од надлежностите, и тоа: Градска фондација за развој на претприемништвото – Центар за мали и средни претпријатија, бизнис-центар. Исто така, во ЕЛС постојат размислувања за користење на експертизата на ГО во делот на: идентификација на проблемите; одредување на состојбите; спроведување на истражувања; стимулирање дијалог и соработка помеѓу сите заинтересирани субјекти по одредена проблематика; стручна соработка и понудена експертиза по однос на различни прашања од различни области. Градот Скопје е спремен да понуди соработка со аплицирање на заеднички проекти за обезбедување средства од фондации. Планирањето повеќе средства во буџетот на Градот Скопје кој ќе се однесува за реализирање на програмски активности е дел од размислувањата за реализирање на Стратегијата за соработка со граѓанските организации, заедно со можноста за обезбедување буџет од странски донатори.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

ГО

Половината од анкетираните ГО се изјасниле дека градот Скопје не издвојува финансиски средства за поддршка на невладините организации - 38 % сметаат дека распределбата се врши нетранспарентно.

Од анкетираните, 59 % имале соработка со ЕЛС, а само 23,3 % добиле финансиски средства од ЕЛС за планирани активности.

ЕЛС

Од буџетот на Градот Скопје во 2006 година како трансфер за невладини организации се исплатени 7.381.464 денари. Во буџетот на Градот Скопје за 2007 година ставката за поддршка на граѓанските организации изнесува 12.834.000 денари и истата се спроведува врз основа на Стратегијата на Градот Скопје за соработка со граѓанските организации 2008-2010.

Интервјуираните претставници на Градот Скопје (од Одделението за соработка со невладините организации) сметаат дека постои недоволна заинтересираност и иницијатива од страна на ГО за решавање на одредени конкретни проблеми на граѓаните со кои се соочува Градот, односно дека проектните предлози кои се доставуваат само делумно се насочени кон конкретни потреби на граѓаните. Градот Скопје очекува поголема иницијатива за решавање на проблеми, како што се справување со отпадот, поставување пунктови за селектирање на отпадот, поставување рампи за пристап за лицата со посебни потреби итн.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

ГО

Дел од ГО сметаат и на друг вид поддршка од страна на ЕЛС, како на пример обезбедување просторни услови за работа, финансиска и нематеријална поддршка за активностите, поставување информации за ГО на веб-страницата на Градот Скопје и во неговите средства за јавно информирање итн.

ЕЛС

ЕЛС очекува поголемо присуство на настаните и активностите организирани од страна на Градот Скопје, како и дискусија и иницијативи на порталот на Градот Скопје.

Според интервјуираните претставници на ЕЛС, граѓанскиот сектор може во голема мера да придонесе во: обезбедување техничка помош и консултативни услуги за водењето на политиката за локалните власти за развивање ефективна, хумана, исплатлива и добро балансирана прагматична стратегија.

ПРЕПОРАКИ

- Поголемо искористување на експертизата и услугите на ГО;
- Поактивно учество на ГО со предлози за решавање на проблемите и потребите на граѓаните;
- Воведување стандардни процедури за распределба на финансиските средства, односно изработка на унифицирани формулари за аплицирање и критериуми за оценка на проектните предлози;
- Преку разни активности, прибирање финансиски средства од приватниот сектор;
- Воведување иновативни механизми за зголемување на фондот за поддршка на ГО.

Механизми на соработка меѓу ЕЛС и ГО

А. Учество на ГО во органите на ЕЛС

ГО

Од страна на ГО има интерес за учество на состаноците на Одделението за соработка со невладините организации. Некои од ГО се изјасниле дека граѓанскиот сектор треба да биде претставен и во Советот на Градот Скопје, односно претставници на ГО да се покануваат на седниците на Советот, каде се дискутира за прашања релевантни за невладините организации.

Од ЕЛС се очекува поголемо ангажирање и околу информирањето на ГО, преку воспоставување систем на редовно информирање (преку листа на адреси), како и вклучување информации за ГО на веб-страницата на ЕЛС.

ЕЛС

Општината исто така смета на поголемо учество на ГО во работата на органите на Градот Скопје, но и на поголема ангажираност и заинтересираност од страна на граѓанскиот сектор, пред сè во употребата на алатките за информирање (портал на Градот Скопје, форуми и дискусиски групи итн.).

ПРЕПОРАКИ

- Поголемо учество на ГО во работата на општинските органи (Советот и комисиите), но и на состаноците на Одделението за соработка со ГО;
- Дискутирање за воведување иновативни механизми за зголемување на фондот за поддршка на невладиниот сектор;
- Интензивирање на партнерската соработка на ЕЛС и ГО, преку искористување на капацитетите, искуствата, контактите и експертизата на двете страни.

2. Соработка на општината Карпош со ГО

Според пописот од 2002 година, на територија на општината Карпош живеат 59.810 жители.

Општината Карпош располага со база на податоци за 40 регистрирани невладини организации со кои соработува или контактира.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на општината Карпош соработката со невладиниот сектор е регулирана со Стратешкиот акциски план за соработка, кој се носи на годишно ниво. За одобрените средства, соработката со ГО се формализира преку потпишување меморандум за соработка.

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЕЛС/ГО

ГО

Според анкетираниите претставници на ГО, а врз основа на понудените одговори, најголем дел од ГО добиваат информации за работата на ЕЛС преку медиумите, но и преку органите на ЕЛС (Кабинетот на градоначалникот, Центарот за информирање на граѓаните и другите сектори во општината). Информациите се со среден до задоволителен квалитет и навременост.

Од половината од анкетираниите организации биле побарани информации од страна на ЕЛС, и тоа главно информации за работата на организацијата.

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, ЕЛС ги добива најмногу преку медиумите и сопствените органи. ЕЛС досега има побарано информации од ГО за можности за партнерство за реализација на проекти од взаемен интерес.

ЕЛС поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на општината и истата се ажурира со податоци, како што се реализирани проекти, заеднички проекти, видови и висина на финансиска поддршка, профил на организациите, годишна програма на ГО, членство во мрежи итн.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

ГО сметаат дека треба почесто да бидат канети на состаноци на органите на ЕЛС - околу 45 % не биле поканети на состаноци на ЕЛС, но исто така околу 40 % од нив не поканиле претставници на ЕЛС на состаноците на својата организација. Во својата самокритичност, ГО признаваат дека и самите можат да сторат повеќе за успешна соработка, преку покренување иницијативи за заеднички акции со ЕЛС.

„...Проактивноста на НВО-секторот, во доменот на информирањето, може многу често да се стави во функција на подобрување на условите за живеење во општината. Информациите и ресурсите со кои располага НВО-секторот може да бидат ставени на располагање на ЛС со посебни договорени услови...“

ЕЛС

Дел од анкетираниите претставници на ЕЛС (75 %) се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ГО и дека редовно се канат претставници на ГО на состаноците на некои од органите на ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Креирање листа на адреси за испраќање информации за активности, повици за финансирање итн.;
- Постирање информации за ГО на веб-страницата на ЛС;
- Редовно доставување извештаи за работата на ГО;
- Покренување иницијативи од страна на ГО за соработка со ЕЛС.

Формална соработка меѓу ЕЛС и ГО

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

Нанивона општината Карпош постои Одделение за комуникација со граѓаните, во рамките на Секторот за развој на општината.

ГО

ГО сметаат дека ЕЛС треба да воведат систем на редовни состаноци, повратни информации до ГО, како и почесто барање информации од ГО за нивната работа и активностите. ГО очекуваат поголемо искористување на експертизата и искуството на ГО, признавање на улогата на ГО-секторот и градење партнерски односи со организациите кои имаат кредибилитет во областа во која дејствуваат.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО се одвива главно преку Одделението за соработка со невладините организации. Подобрувањето на институционализираната соработка со ГО, претставниците на ЕЛС го гледаат во формирање партнерства основани на заеднички интереси со ГО, и тоа на проблеми посочени од страна на ЕЛС, но и на издржани иницијативи на ГО.

ЕЛС размислува за делегирање на дел од надлежностите. Исто така, во ЕЛС постојат размислувања за користење на експертизата на ГО во делот на: идентификација на проблемите; спроведување на истражувања; аплицирање на заеднички проекти за решавање на тековни проблеми во општината итн.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

ГО

Анкетираните ГО се изјасниле дека ЕЛС издвојува финансиски средства за поддршка на невладините организации, но мал дел сепак сметаат дека распределбата се врши нетранспарентно. Според ГО, транспарентноста може да се подобри уште во процесот на подготвување на општинскиот буџет за наредната година, во текот на јавната расправа или на работни состаноци да се вклучи ГО-секторот со предлог-проекти и активности кои можат да бидат вклучени во буџетот за финансирање во наредната фискална година.

ЕЛС

Од буџетот на општината Карпош за 2006 година, како финансиска поддршка на ГО се исплатени 649.360 денари. Во буџетот на општината за 2007 година, средствата за поддршка на граѓанските организации се во рамките на ставката за локален економски развој, чија висина изнесува 1.000.000 денари. Распределбата на средствата за поддршка на ГО се врши врз основа на Акцискиот план за соработка со ГО-секторот, кој се донесува на годишно ниво.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

ГО

Дел од ГО сметаат и на друг вид поддршка од страна на ЕЛС, како на пример обезбедување просторни услови за работа, финансиска и нематеријална поддршка за активностите, постирање информации за ГО на веб-страницата на ЕЛС итн.

„...Бидејќи основата за подобар локален развој е базирана на соработка помеѓу ЛС, НВО-секторот и бизнис-заедницата, НВО можат да бидат од огромна корист за ЛС. Затоа, ЛС треба да обезбеди услови за непречена работа и координација на НВО-секторот, како и овозможување на т.н. ресурсен центар, кој ќе биде центар на информирањето во општината. Исто така, да обезбеди основно помагање на активностите на НВО од својата општина, во рамките на своите програмски активности...”

ЕЛС

ЕЛС очекува поголемо присуство на настаните и активностите организирани од страна на Градот Скопје, како и дискусија и иницијативи на порталот на Градот Скопје.

Според интервјуираните претставници на ЕЛС, граѓанскиот сектор може во голема мера да придонесе во: обезбедување техничка помош и консултативни услуги за водењето на политиката за локалните власти за развивање ефективна, хумана, исплатлива и добро балансирана прагматична стратегија.

ПРЕПОРАКИ

- Поголемо искористување на експертизата и услугите на ГО;
- Поактивно учество на ГО со предлози за решавање на проблемите и потребите на граѓаните;
- Преку разни активности, прибирање финансиски средства од приватниот сектор;
- Воведување иновативни механизми за зголемување на фондот за поддршка на ГО.

А. Учество на ГО во органите на ЕЛС

ГО

Од страна на ГО има интерес за учество во работата на органите на општинската администрација. ГО посакуваат постојан претставник во ЕЛС за комуникација и соработка со граѓанскиот сектор. Сметаат на поголема соработка и преку партнерства, со што ќе се овозможи и подобро запознавање и плодна соработка меѓу двата сектори.

Од ЕЛС се очекува поголемо ангажирање и околу информирањето на ГО, преку воспоставување систем на редовно информирање (преку листа на адреси), како и вклучување на информации за ГО на веб-страницата на ЕЛС.

ЕЛС

Општината исто така смета на поголемо учество на ГО во работата на органите на општините, но и на поголема ангажираност и заинтересираност од страна на граѓанскиот сектор, пред сè со издржани и конкретни проектни активности, кои ќе бидат насочени кон решавање на актуелните проблеми во заедницата.

ПРЕПОРАКИ

- Поголемо учество на ГО во работата на општинските органи (Советот и комисиите), но и на состаноците на Одделението за соработка со ГО;
- Дискутирање за воведување иновативни механизми за зголемување на фондот за поддршка на невладиниот сектор;
- Воспоставување систем за редовно информирање преку листа на адреси и редовни состаноци.

3. Соработка на општината Желино со ГО

Според пописот од 2002 година, на територијата на општината Желино живеат 24.390 жители.

Заради сè уште неутврдената состојба со бројот на регистрирани здруженија на граѓани и фондации во регистарот на Основниот суд во Тетово, ЕЛС не поседува информации за бројот на регистрирани здруженија на граѓани и фондации на територијата на општината Желино.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на општината Желино нема документ со кој се регулира соработката со ГО.

Комуникација меѓу ЕЛС и ГО

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЕЛС/ГО

ГО

Според интервјуираните претставници на ГО, најголем дел од ГО добиваат информации за работата на ЕЛС преку Кабинетот на градоначалникот и преку Центарот за информирање на граѓаните и медиумите. Во најголем број случаи, информациите се со незадоволителен квалитет и навременост.

Во поголем број случаи, побарани се информации од страна на ЕЛС и истите се доставени во писмена форма или како презентација. Сепак, само една од анкетираниите организации информира дека редовно доставува годишни извештаи и програма за работа до ЕЛС.

На фокус-групата одржана во оваа општина, присутните заклучија дека постои недоволно ниво на информираност за работата и активностите на другите ГО во општината, како резултат на недоволна комуникација меѓу истите.

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, Локалната самоуправа ги добива најмногу преку сопствените органи (Советот, Кабинетот на градоначалникот, Центарот за информирање на граѓаните), но и преку медиумите.

ЕЛС не поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на општината, како резултат на неажурираноста на регистарот кој се наоѓа во Основниот суд во Тетово, односно во регионалната канцеларија на Централниот регистар.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

Околу 80 % од испитаниците се изјасниле дека биле поканети на состанок на ЕЛС, а сите одговориле дека и нивната ГО поканила претставници на ЕЛС на состаноците на организацијата.

ЕЛС

Сите интервјуирани претставници на ЕЛС се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ГО и дека присуството на вакви состаноци е важно заради информираноста на општината за работата и активностите на граѓанскиот сектор и, исто така, дека редовно се канат претставници на ГО на состаноците на некои од органите на ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Изработка на база на податоци на активни ГО, преку покана на јавен повик за запишување во таа база;
- Организирање редовни состаноци со ГО-секторот, заради подобро меѓусебно запознавање;
- Поставување веб-страница на ЕЛС и постирање информации за ГО;
- Формирање тело за координација и зајакнување на ГО.

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

На ниво на општината не постои канцеларија за соработка со ГО, но има лице назначено за соработка со граѓанскиот сектор.

ГО

Од страна на ГО (80 %) постоела иницијатива за формирање ваква канцеларија. Во меѓувреме, соработката се одвива преку Центарот за информирање на граѓаните, чија работа во врска со граѓанскиот сектор е минимална.

Од дискусиите на учесниците може да се забележи дека во општината Желино граѓански организации скоро да нема, а од друга страна, не се забележува некоја посебна заинтересираност ни кај ЕЛС за поддршка на овој сектор. Според објаснувањето дадено од единствениот претставник на граѓанскиот сектор, кој наедно е вработен во општинската администрација, тој ни потврди дека до 1991 г. во општината Желино имало многу активни организации. Посебно биле активни културно-уметничките и спортските друштва (ги имало неколку). Но, од тој период наваму, невладиниот сектор постепено гасне како резултат на многу фактори. Како главни фактори кои директно влијаеле на ваквата ситуација, беа посочени:

- Непостоењето инфраструктура за одвивање активности (во општината нема дом на културата, нема спортска сала или некој сличен објект каде што културно-уметничките друштва и другите организации, кои порано биле активни, би ги спровеле активностите);
- Многу често ваквите активности биле организирани по училишта, но во последно време новите директори не дозволуваат одвивање на вакви активности (многу се спомнува политичкото влијание и партиската припадност како причина за тоа);
- Многу слабата економска ситуација во општината;
- Како резултат на општата економска состојба во општината, има појава на агресивна миграција, посебно кај младите, не само спрема другите градови, туку многу повеќе надвор од државата;

- Конфликтот од 2001 година, кој уште повеќе придонесе да замрат и тие малку организации кои биле активни.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО, која не е на завидно ниво, се одвива главно преку Кабинетот на градоначалникот, Центарот за информирање на граѓаните и лицето назначено за соработка со невладиниот сектор.

Според објаснувањата на присутните на фокус-групата, кај ЕЛС нема интерес за поддршка на граѓанскиот сектор, делумно и поради фактот што ЕЛС се наоѓа во лоша и незавидна финансиска ситуација (со многу наследени и тековни долгови), па оттука не може да се замисли дека таа може да придонесе повеќе во подобрување на ваквата ситуација со невладиниот сектор.

Во општината постои центар за информирање на граѓаните, но истиот повеќе служи за извршување на други тековни општински активности.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

Иако дел од анкетираниите ГО се изјасниле дека добиле финансиска поддршка од ЕЛС, на дискусиите водени во рамките на фокус-групата беше констатирано дека ЕЛС не е финансиски доволно моќна за да може да издвои буџетски средства за заживување на невладиниот сектор во општината.

Од буџетот на општината Желино за 2006 година, како финансиска поддршка на ГО се исплатени 11.000 денари.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

ГО

Главниот предизвик во работењето на невладиниот сектор, според ГО, покрај финансирањето, е немањето просторни услови за работа, како и недостатокот на обучени кадри, како резултат на масовната миграција на младите од општината.

Граѓанскиот сектор очекува помош и поддршка од ЕЛС и во оваа насока.

ЕЛС

Незавидната економска состојба на ЕЛС наметнува големи ограничувања во насока на помагање на невладиниот сектор за негово прераснување на достоин партнер за соработка со ЕЛС.

Како резултат на други проблеми од витално значење за граѓаните, општинската администрација засега нема изразен интерес за дејствување во зајакнувањето на невладиниот сектор во оваа општина.

ПРЕПОРАКИ

- Изработка на стратегија за соработка со ГО;
- Зајакнување на ГО-секторот преку почесто вклучување во обуките и активностите на странските донатори обезбедени за ЕЛС;
- Предвидување средства во буџетот на општината за поддршка на граѓанскиот сектор;
- Воведување процедури за распределба на средствата во форма на мали грантови.

Механизми на соработка меѓу ЕЛС и ГО

А. Учество на ГО во органите на ЛС

На фокус-групата беа присутни претставници на месните заедници во општината Желино, кои покажаа голем интерес за вклучување во активности на општината и се стекнува впечаток дека со нивните директни или индиректни активности може да се влијае во подобрување на оваа незавидна ситуација со граѓанскиот сектор во општината Желино, но постоечката законската регулатива не ги третира месните заедници како дел од граѓанските организации, туку како инструменти кои треба да \$ помогнат на локалната власт полесно и поефикасно да ги спроведе нејзините права и обврски.

Иако има најави за промена на статусот на месните заедници во скоро иднина, тоа веројатно, по донесување на нов закон, ќе биде предмет на некое друго истражување.

Б. Други (иновативни) форми на соработка

Во општината Желино не се регистрирани иновативни форми на соработка.

ПРЕПОРАКИ

- Зајакнување на контактите на ГО со градоначалникот и со Советот;
- Вклучување на ГО во комисијската работа на ЕЛС.

4. Соработка на општината Илинден со ГО

Според пописот од 2002 година, на територијата на општината Илинден живеат 15.894 жители.

ЕЛС поседува информација за само едно регистрирано здружение на граѓани на територијата на општината, но соработува и со ГО регистрирани во други општини на подрачјето на Градот Скопје. Заради ваквата состојба, анкетираните се ГО со кои ЕЛС има соработка, иако тие не се со седиште во општината Илинден.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на општината Илинден нема документ со кој се регулира соработката со ГО.

Комуникација меѓу ЕЛС и ГО

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЕЛС/ГО

ГО

Според интервјуираните претставници на ГО, најголем дел од информациите за работата на ЕЛС се добиваат преку Центарот за информирање на граѓаните - информациите се со средно

задоволителен квалитет.

И двете ГО кои биле интервјуирани одговориле дека се побарани информации од страна на ЕЛС и истите се доставени.

Општ заклучок на фокус-групата и интервјуте со претставникот на ЕЛС е дека постои недоволно ниво на информираност за работата и активностите на ЕЛС.

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, ЕЛС ги добива најмногу преку сопствените органи (Центарот за информирање на граѓаните, Советот, Кабинетот на градоначалникот) и преку медиумите.

ЕЛС не поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на општината, но има податок дека на нејзината територија е активна само една ГО, не сметајќи ги здруженијата на земјоделците и други самостојни производители.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

ГО се изјаснија дека се канат на состаноци на ЕЛС и дека канат претставници на ЕЛС. Организацијата која е регистрирана во општината Илинден е ГО за деца со посебни потреби и таа е многу активна. Во текот на спроведувањето на ова истражување, оваа организација во соработка со ЕЛС имаше два настани во општината.

ЕЛС

Анкетираните претставници на ЕЛС се изјасниле дека биле поканети на состаноци на единствената активна ГО регистрирана во нивната општина, но и на состаноци на други ГО со кои соработува ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Поставување веб-страница на ЕЛС и постирање информации за ГО;
- Овозможување учество на ГО во работата на комисиите на ЕЛС.

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

На ниво на општината не постои канцеларија за соработка со ГО, ниту има лице назначено исклучиво за соработка со граѓанскиот сектор.

ГО

Соработката меѓу ЕЛС и ГО во оваа општина се одвива преку лицето назначено за соработка со невладиниот сектор и преку лични контакти.

Анкетираниите ГО имаат добра соработка со општинската администрација.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО, која не е на многу високо ниво, се одвива главно преку лицето назначено за соработка со невладиниот сектор, но и преку другите органи на ЕЛС, како и на лична основа.

Во интервјуата со претставниците на ЕЛС беше изразена спремност за поголемо ангажирање на ЕЛС во поттикнувањето на невладината иницијатива во општината, постоеле и размислувања ЕЛС да основа своја фондација или здружение на граѓани како пример за населението, како и да понуди иновативни форми за директно вклучување на новоформираниите ГО во работата на ЕЛС.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

Заради малубројноста на организациите кои дејствуваат во општината, ЕЛС издвојува средства за финансиска поддршка, иако тие не се многу големи.

Анкетираниите претставници на ЕЛС изјавија дека заради заживување на граѓанскиот сектор во општината и негово прераснување во сериозен партнер на локалната самоуправа, кај ЕЛС постојат размислувања за зголемување на ставката за трансфери кон невладини организации. За тоа ќе биде потребно и да се дефинира стратегија за соработка со ГО, односно

одредување на приоритетите и можностите за соработка со третиот сектор.

Покрај финансиска, ЕЛС нуди и друг вид поддршка заради зајакнување на невладиниот сектор во општината.

Од буџетот на општината Илиден за 2006 година, на име трансфер на невладини организации се исплатени 450.000 денари.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

Состојбата со невладиниот сектор во општината Илиден \$ наметнува на ЕЛС да размислува во насока на поттикнување на формирање и активирање на ГО, заради што, според анкетираниите и интервјуираните претставници на ЕЛС, се нудат просторни и други услови за новопформираниите ГО, а наедно ЕЛС бара и други иновативни пристапи за организирање на населението во насока на поактивно учество во решавањето на проблемите и потребите во заедницата. Едногласни се сите во ставот дека потребно е поголемо активирање на невладиниот сектор во општината и отворање на нови граѓански организации кои ќе соработуваат со општината.

ПРЕПОРАКИ

- Поттикнување на развојот на ГО преку нудење иновативни форми на соработка;
- Изработка на стратегија за соработка со невладиниот сектор;
- Отворање комуникациски канали за разгледување на иницијативите на ГО за подобрување на состојбата во општината.

Механизми на соработка меѓу ЕЛС и ГО

А. Учество на ГО во органите на ЛС

Учеството на ГО во ЕЛС, како и во другите општини, не е на завидно ниво, но во случајот со општината Илиден, постои добра, партнерска релација со постоечката ГО, која преку изработени проектни предлози и иницијативи се обидува да ја зајакне соработката со ЕЛС.

Б. Други (иновативни) форми на соработка

Во општината Илинден не беа најдени примери на иновативна соработка меѓу ЕЛС и ГО.

ПРЕПОРАКИ

- Натамошно зајакнување на партнерската соработка меѓу ЕЛС и ГО, која ќе служи како пример за други новоформирани ГО;
- Изработка на материјали за промовирање на концептот на граѓанско општество и за улогата на невладините организации во работењето на ЕЛС;
- Примена на иновативните форми од другите ЕЛС за зголемување на финансиската поддршка за ГО, и тоа во соработка со граѓаните, за да се поттикне иницијативноста за здружување во здруженија на граѓани.

5. Соработка на општината Битола со ГО

Според пописот од 2002 година, во општината Битола живеат 95.385 жители.

Според податоците на ЕЛС, во општината Битола има околу 30 активни здруженија на граѓани.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на општината Битола нема документ со кој се регулира соработката со ГО. Оваа соработка е регулирана преку Годишната програма за работа на ЕЛС, која ја донесува Советот на општината.

Комуникација меѓу ЕЛС и ГО

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЛС/ГО

ГО

Според интервјуираните претставници на ГО, најголем дел од ГО добиваат информации за работата на ЕЛС преку медиумите (91 %) и преку органите на ЕЛС (општинскиот совет, Кабинетот на градоначалникот, Центарот за информирање на граѓаните и другите сектори во општината). Во најголем број случаи, информациите се со среден до задоволителен квалитет и навременост.

Во поголем број случаи, побарани се информации од страна на ЕЛС, и тоа: предлози до комисијата за изготвување на програмата за работа на Советот на општината; при подготовката на Акцискиот план од областа на социјалната заштита; информации за потребите на Комисијата за култура, како и општи информации за работата на ГО (извештаи за работа, план и програма на организациите итн.).

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, ЕЛС ги добива најмногу преку сопствените органи (Советот, Кабинетот на градоначалникот, Центарот за информирање на граѓаните), но и преку медиумите. Побараните информации за ГО секогаш се доставуваат навреме и со задоволителен квалитет.

ЕЛС поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на општината и според интервјуираните, таа база се ажурира.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

ГО сметаат дека треба почесто да бидат канети на состаноци на органите на ЕЛС, особено на седниците на Советот и да имаат повратна информација за донесените одлуки. Дел од ГО сметаат дека треба да се овозможи присуство на претставници од невладиниот сектор, но на различни претставници, наместо да се приватизира учеството на ГО во работата на ЕЛС.

Околу 70 % од испитаниците се изјасниле дека биле поканети на состанок на ЕЛС и учеството го сметаат за многу корисно

во насока на подобра соработка, а исто толку потврдиле дека и нивната ГО поканила/поканува претставници на ЕЛС на состаноците на организацијата.

ЕЛС

Сите интервјуирани претставници на ЕЛС се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ГО и дека редовно се канат претставници на ГО на состаноците на некои од органите на ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Организирање редовни состаноци со граѓанскиот сектор;
- Постирање информации за ГО на веб-страницата на ЛС;
- Учество во работата на комисиите на ЛС;
- Редовно доставување извештаи и програма за работа од страна на ГО.

Формална соработка меѓу ЕЛС и ГО

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

На ниво на општината не постои канцеларија за соработка со ГО, но има Комисија за соработка со ГО и лице назначено за соработка со граѓанскиот сектор.

ГО

Од страна на ГО (82,6 %) постоела иницијатива за формирање на ваква канцеларија. Сепак, на општинско ниво постои Комисија за соработка со ГО, преку која се одвива најголемиот дел од соработката.

ГО сметаат дека ЕЛС треба да воведат систем на редовни состаноци, повратни информации до ГО, како и почесто барање информации од ГО за нивната работа и активности.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО се одвива главно преку лицето назначено за соработка со невладиниот сектор. Подобрувањето на институционализираната соработка со ГО, според претставниците на ЕЛС, ќе се овозможи и преку подобрување

на ефикасноста и професионалноста на невладиниот сектор, како и со директно доставување проектни предлози и идеи до Советот на општината.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

ГО

Главната реакција на прашањето за финансиска поддршка на ГО од страна на ЕЛС се однесува на транспарентноста на распределбата на средствата наменети за невладиниот сектор (60,8 %), иако повеќе од половината од анкетираниите ГО (66,6 %) се изјасниле дека постојат утврдени процедури за распределба на средствата, односно дека добиле финансиска поддршка од ЕЛС (52 %).

Во насока на зголемување на финансиската поддршка на ГО, претставниците на невладиниот сектор дадоа свои предлози, кои се однесуваат на поголем број објавени конкурси за распределба на средства од страна на ЕЛС, но и на многу инвентивни приоди во зголемувањето на средствата од страна на ЕЛС, како, на пример, зголемување на ставката за поддршка на невладиниот сектор со издвојување на дел од средствата кои се собираат од регистрацијата на моторни возила, издвојување на дел од средствата кои се собираат по основ на казни за загадувачи итн. Еден мал дел од анкетираниите ГО сметаат дека ЕЛС треба да работи на зацврстување на довербата дека парите за поддршка на ГО се дистрибуираат правилно, во однос на приоритетноста на проблемите, како и да се воведат системи за поголема одговорност и отчетност на ГО за добиените средства („...договори за грант со ГО, без разлика на висината на средствата..., ...воведување механизам на известување за сработените проекти...”).

ЕЛС

Во буџетот на општината Битола постои потставка за поддршка на граѓанските организации. Во 2006 година, на име трансфер на невладини организации, се исплатени 4.897.705 денари, а за 2007 година оваа ставка изнесува 6.082.040 денари и таа ги вклучува трансферите кон невладините организации, спортските клубови, месните заедници и организациите на стари лица и на лицата со посебни потреби. Овие средства

се распределуваат по објавен конкурс, кој е во согласност со Програмата за соработка со здруженијата на граѓани и фондации, која се донесува секоја година од страна на Советот на општината.

ЕЛС дава целосна поддршка на проектите на ГО поднесени до други донатори.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

ГО

Дел од ГО сметаат и на друг вид поддршка од страна на ЕЛС, како на пример обезбедување просторни услови за работа, организирање обуки за пишување проектни предлози и поднесување проекти, пред сè кај странски донатори, како и изработка и поднесување на заеднички (партнерски) проекти, поголема ангажираност во привлекувањето фондови за финансирање на ГО и обезбедување врски со ГО од збратимените градови.

ЕЛС

Анкетираните претставници на ЕЛС се изјасниле дека надлежностите на општината во делот на заштитата на животната средина, социјалната заштита и туризмот се веќе пренесени на невладиниот сектор. ЕЛС е спремна да овозможи учество на претставници од ГО како надворешни членови на комисиите на општината, но и ова е условено од ефикасноста и професионалноста на невладиниот сектор.

ПРЕПОРАКИ

- Дефинирање развоен концепт со учество на ГО по сектори;
- Изработка на стратегија за соработка меѓу ЕЛС и ГО;
- Поголемо искористување на експертизата и услугите на ГО;
- Воведување стандардни процедури за распределба на финансиските средства, односно изработка на унифицирани формулари за аплицирање и критериуми за оценување на проектните предлози;
- Преку различни активности, прибирање финансиски средства од приватниот сектор;
- Почесто објавување конкурси за распределба на средства;
- Воведување иновативни механизми за зголемување на фондот за поддршка на ГО.

А. Учество на ГО во органите на ЕЛС

ГО

Постои широкоприфатено мислење дека ГО треба да присуствуваат на седниците на Советот, па дури и да имаат свои претставници во Советот, а како уште позначајно го гледаат нивното учество во комисиската работа на општинските органи.

Од ЕЛС се очекува поголема соработка со Форумот на ГО, формиран во општината за целите на подобра меѓусебна соработка и информирање на ГО. Некои од ГО предлагаат формирање тематски координативни тела, кои ќе работата во одредена област и редовно ќе ги информираат претставниците на ГО и на ЕЛС.

ЕЛС

Општината исто така смета дека поголемото учество на ГО во работата на органите на општината е од голема важност, но засега соработката е на ниво на добивање информации за одредени области од ГО (социјална заштита, изработка на програма за работа на Советот, информации за Комисијата за култура итн.).

Б. Други (иновативни) форми на соработка

Во општината Битола, ЕЛС делегира дел од своите надлежности на невладиниот сектор, во областите туризам и социјална заштита.

Постојат предлози од ГО-секторот за зголемување на финансиската поддршка во буџетот на општината, преку многу инвентивни приоди во зголемувањето на средствата од страна на ЕЛС, како, на пример, издвојување на дел од средствата кои се собираат од регистрацијата на моторни возила, издвојување на дел од средствата кои се собираат по основ на казни за загадувачи итн.

ПРЕПОРАКИ

- Поголемо искористување на експертизата на ГО, особено во делот на прибирање средства за поддршка на заеднички проекти на ЕЛС и ГО;
- Поголемо учество на ГО во работата на општинските органи (Советот и комисиите).

6. Соработка на општината Врапчиште со ГО

Според пописот од 2002 година, на територијата на општината Врапчиште живеат 27.000 жители.

ЕЛС не поседува информации за бројот на регистрирани здруженија на граѓани и фондации на територијата на општината Врапчиште.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на општината Врапчиште нема документ со кој се регулира соработката со ГО.

Комуникација меѓу ЕЛС и ГО

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЕЛС/ГО

ГО

Според интервјуираните претставници на ГО, најголем дел од информациите за работата на ЕЛС се добиваат преку Центарот за информирање на граѓаните и делумно преку други ГО. Информациите се со средно задоволителен квалитет.

И двете ГО кои биле интервјуирани одговориле дека се побарани информации од страна на ЕЛС и истите се доставени.

На фокус-групата одржана во оваа општина, присутните заклучија дека постои недоволно ниво на информираност за работата и активностите на ЕЛС.

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, локалната самоуправа ги добива најмногу преку сопствените органи (Центарот за информирање на граѓаните, Советот, Кабинетот на градоначалникот) и преку медиумите.

ЕЛС не поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на општината.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

Едната од интервјуираните ГО се изјаснила дека била поканета на состаноци на ЕЛС и дека кани претставници на ЕЛС. Оваа соработка е преку членство на ГО во општинската комисија за образование, преку која е спроведена соработка за обезбедување финансиска помош за 4 основни училишта од донатори. Оваа ГО кани претставници на ЕЛС (и вработени и членови на Советот) на свои состаноци, семинари итн. Другата интервјуирана ГО ниту била поканета, ниту кани претставници на ЕЛС на своите состаноци.

ЕЛС

Интервјуираните претставници на ЕЛС (80 %) се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ГО и дека присуството на вакви состаноци е важно заради воспоставување механизми за соработка со граѓанскиот сектор. Исто така, повеќе од половината од испитаниците (60 %) информираат дека редовно се канат претставници на ГО на состаноците на некои од органите на ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Формирање и ажурирање на базата на податоци на регистрирани и активни ГО во општината;
- Организирање редовни состаноци со ГО;
- Поставување веб-страница на ЕЛС и постирање информации за ГО;
- Овозможување учество на ГО во работата на комисиите на ЕЛС.

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

На ниво на општината не постои канцеларија за соработка со ГО, ниту има лице назначено исклучиво за соработка со граѓанскиот сектор.

ГО

Од страна на ГО постоела иницијатива за формирање ваква канцеларија. Во меѓувреме, соработката се одвива преку Центарот за информирање на граѓаните и преку лични контакти.

Едната од двете анкетирани ГО има исклучително добра соработка со општинската администрација, а другата, пак, се изјасни дека на невладиниот сектор ЕЛС најчесто гледа како на конкуренција и ги доживува ГО како критичари на власта, наместо како партнери.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО, која не е на многу високо ниво, се одвива главно преку Центарот за информирање на граѓаните, но и преку другите органи на ЕЛС, односно на лична основа.

Во дискусиите на фокус-групата беше речено дека заради спојувањето на две општини во последната територијална поделба на РМ (општина Врапчиште и општина Неготино, Гостиварско), соработката сè уште нема јасни рамки и соодветна поставеност на територијата на новоформираната општина Врапчиште.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

Ниту една од анкетираниите ГО нема добиено финансиска поддршка од ЕЛС. Во општинскиот буџет постои ставка за финансирање на невладиниот сектор, но ГО не се информирани ниту за висината на средствата, ниту за начините на нивна распределба.

Анкетираниите претставници на ЕЛС изјавија дека финансиски средства за ГО не се распределуваат, но дека на ниво на

општината постојат критериуми за доделување средства на невладиниот сектор.

Претставникот на ЕЛС кој присуствуваше на фокус-групата потврди дека општината има ставка во буџетот за оваа намена, но дека тешката финансиска состојба и наследените долгови од двете споени општини и неопходноста за редовно исплаќање на ратите од овие долгови не дозволуваат распределба на средства за ГО.

Од буџетот на општината Врапчиште за 2006 година, на име трансфер на невладини организации, се исплатени 45.000 денари.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

ГО

Главниот предизвик во работењето на невладиниот сектор и во оваа општина, според ГО, покрај намаленото присуство на донаторите во овој регион, е немањето просторни услови за работа, како и недостатокот на обучени кадри.

Едната ГО присутна на фокус-групата ја потенцира добрата соработка со претходната гарнитура на општинската власт, од која добила простории за организацијата. Доаѓањето на новата власт и промените настанати во кадровското дооформување на ЕЛС наметнале одземање на просториите како резултат на просторните ограничувања на општинската зграда.

Другата ГО на фокус-групата изјави дека соработката во смисла на просторни олеснувања со ЕЛС одела многу тешко, поради што за една од иницијативите на оваа ГО (отворање младински информативен центар) ЕЛС не им излегла во пресрет со обезбедување простории, иако зградата која е сега во сопственост на ЕЛС некогаш му припаѓала на селото (месната заедница). Заради тоа, организацијата се обратила во месното училиште каде центарот добил сместување за своите 10 компјутери, а во меѓувреме, заради добрата посетеност, добива уште 20 нови компјутери и до денес функционира како главно место за собирање и дружење на младите од неколкуте околни села.

Има иницијативи од граѓанскиот сектор за обновување на Домот на културата и за доградување на новата зграда на основното училиште, за што ГО изработила и поднеле проект до УСАИД, но засега главен донатор е населението преку самопридонес

кој се спроведува преку месните заедници.

И во оваа општина, во минатото, месните заедници играле голема улога во подобрувањето на инфраструктурните услови и општествениот живот на населението. Со средства собрани преку месните заедници во 1975 година изграден е Домот на културата со киносала (60 % самопридонес).

ЕЛС

Незавидната економска состојба на ЕЛС наметнува големи ограничувања во насока на помагање на невладиниот сектор. Како резултат на други проблеми од витално значење за граѓаните, општинската администрација засега нема можност за поголема соработка со невладиниот сектор во оваа општина.

ПРЕПОРАКИ

- Изработка на стратегија за соработка со невладиниот сектор;
- Предвидување средства во буџетот на општината и утврдување критериуми за распределба;
- Потпишување договори за соработка;
- Поголемо искористување на експертизата на ГО и нивно вклучување во процесот на апликација за грантови (партнерски проекти);
- Отворање комуникациски канали за разгледување на иницијативите на ГО за подобрување на состојбата во општината, особено Домот на културата, основните училишта итн.

Механизми на соработка меѓу ЕЛС и ГО

А. Учество на ГО во органите на ЛС

На фокус-групата беше изразен интерес за учество во работата на органите на ЕЛС, но главниот фокус на соработката на ГО со ЕЛС присутните го гледаат во дискутирање за иницијативи и разгледување на можностите за директна (партнерска) соработка меѓу ЕЛС и ГО. Беа посочени примери на изработени проектни предлози и нови иницијативи за кои ГО сметаат дека може да се спроведат во соработка со ЕЛС.

Постои разбирање за немоќта на ЕЛС да му понуди поголема помош на невладиниот сектор во моментов, но ГО изразија потреба од реална соработка, која нема да биде само на хартија.

Б. Други (иновативни) форми на соработка

Во општината Врапчиште не беа најдени примери на иновативна соработка меѓу ЕЛС и ГО. Една од интервјуираните ГО информира за заеднички иницијативи со месните заедници, преку собирање средства за доизградба на основното училиште и за други потреби на населението.

ПРЕПОРАКИ

- Дискутирање за проблемите и наоѓање начини за реална (партнерска) соработка меѓу ГО и ЕЛС;
- Обезбедување просторни услови за ГО.

7. Соработка на општината Крива Паланка со ГО

Според пописот од 2002 година, на територијата на општината Крива Паланка живеат 20.820 жители.

Според податоците на ЕЛС, во општината Крива Паланка се регистрирани околу 80 здруженија на граѓани и фондации, а според сознанија на ЕЛС, активни се околу дваесетина.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на општината Крива Паланка нема документ со кој се регулира соработката со ГО, а оваа соработка е регулирана со одлуки на Советот на општината.

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЕЛС/ГО

ГО

Според интервјуираните претставници на ГО, најголем дел од ГО добиваат информации за работата на ЕЛС од секторите во општинската администрација и од Центарот за информирање на граѓаните, а многу помалку преку медиумите, преку други ГО, преку општинскиот совет и Кабинетот на градоначалникот. Во најголем број случаи, информациите се со среден до задоволителен квалитет и навременост.

Во поголем број случаи, побарани се информации од страна на ЕЛС и истите се доставени во писмена форма или како презентација. Побараните информации најчесто се однесувале на работата на ГО, или пак за потребите на формирање база на податоци на ГО во општината.

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, ЕЛС ги добива најмногу преку Центарот за информирање на граѓаните и медиумите. Анкетираните не дале одговор за квалитетот на побараните информации за ГО.

ЕЛС поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на општината, но не е наведено дали истата се ажурира. Сепак, постои мислење дека ЕЛС треба да оформи попрецизна база на податоци и истата да ја ажурира почесто, врз основа на податоци кои редовно ќе ги бара од граѓанските организации.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

ГО сметаат дека треба почесто да бидат канети на состаноци на органите на ЕЛС, особено на седниците на Советот и како надворешни членови во работата на комисиите на општината. Околу 66 % од испитаниците се изјасниле дека биле поканети на состанок на ЕЛС и речиси 55 % потврдиле дека и нивната ГО поканила претставници на ЕЛС на состаноците на организацијата.

ЕЛС

Сите интервјуирани претставници на ЕЛС се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ГО и дека присуството на вакви состаноци е важно заради информираноста на општината за работата и активностите на граѓанскиот сектор. Исто така, редовно се канат претставници на ГО на состаноците на некои од органите на ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Организирање редовни состаноци со граѓанскиот сектор;
- Постирање информации за ГО на веб-страницата на ЛС;
- Организирање јавни расправи, за прашања од општ интерес;
- Формирање тело за координација меѓу ГО.

Формална соработка меѓу ЕЛС и ГО

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

На ниво на општината не постои канцеларија за соработка со ГО, но има лице назначено за соработка со граѓанскиот сектор.

ГО

Од страна на ГО (58,3 %) постоела иницијатива за формирање ваква канцеларија. Во меѓувреме, соработката се одвива преку секторите во општинската администрација (63,6 %), но и преку Центарот за информирање на граѓаните и преку лицето назначено за соработка со ГО.

ГО сметаат дека ЕЛС, покрај воведување канцеларија за соработка со ГО, треба да работи на составување заеднички работни групи, да создадат услови за редовно информирање, како на пример со поставување огласни табли на фреквентни места. ГО очекуваат и редовни состаноци со ЕЛС, и тоа со динамика еднаш неделно.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО се одвива главно преку Кабинетот на градоначалникот и лицето назначено за соработка со невладиниот сектор. Од ЕЛС очекуваат поголема ангажираност на ГО со навремено информирање за своите активности.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

ГО

Само половината од анкетираните организации се изјасниле дека знаат дека во буџетот на ЕЛС се предвидени средства за невладиниот сектор. Исто така поделено е мислењето за транспарентноста на процедурите за распределба на средствата од општинскиот буџет за поддршка на граѓански организации. Иако само 40 % од анкетираните добиле финансиски средства од ЕЛС, сите ГО одговориле дека имаат соработка со општината.

ЕЛС

Во буџетот на општината Крива Паланка за 2007 година има предвидено ставка за поддршка на ГО. Во 2006 година, како финансиска поддршка на ГО се исплатени 126.000 денари, додека во буџетот за 2007 година, за оваа намена се издвоени околу 100.000 МКД. Овие средства се распределуваат по потреба, без претходно објавување конкурс или оглас за прибирање проектни предлози или програми од страна на ГО.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

ГО

Главниот предизвик во работењето на невладиниот сектор, според ГО, покрај финансирањето, е немањето доволен пристап до информации за работата на ЕЛС, односно за прашањата кои се поврзани со сопственото поле на интерес. ГО предлагаат издавање локален весник, или пренесување на информациите од работата на Советот преку локалните електронски медиуми.

ПРЕПОРАКИ

- Зголемување на интензитетот на информирање за работата на ЕЛС и Советот, преку локалните медиуми;
- Обезбедување услови за подобра комуникација и на ГО меѓусебно (преку состаноците со ЕЛС);
- Склучување договори за соработка меѓу ЕЛС и ГО;
- Предвидување средства во буџетот на општината во поголем износ и утврдување критериуми за распределба.

А. Учество на ГО во органите на ЕЛС

ГО

Речиси консензуално е мислењето дека ГО треба да присуствуваат на седниците на Советот, и тоа на оние каде се дискутира за прашања кои го засегаат граѓанскиот сектор. Постои заинтересираност за присуство во процесот на изработка на буџетот на општината, односно за иницирање јавна расправа од страна на ЕЛС по предлог-буџетот на општината. Свое конструктивно учество, ГО сметаат дека можат да дадат и во работата на комисиите на општината, а некои од нив предлагаат и формирање тематски комисии, особено во области кои се однесуваат на поголем дел од населението, како на пример комисија за земјоделство.

ЕЛС

Од анектираните претставници на ЕЛС, не беше добиен одговор за каква било иницијатива или размислување на општината за делегирање на дел од своите надлежности на граѓанскиот сектор.

ПРЕПОРАКИ

- Консултации со ГО и нивно учество на расправите на телата на ЕЛС;
- Присуство на седници на Советот за одредени теми;
- Постојани контакти со градоначалникот и Советот.

8. Соработка на општината Свети Николе со ГО

Според пописот од 2002 година, на територијата на општината Свети Николе живеат 18.487 жители.

Според податоците на ЕЛС, во општината Свети Николе се регистрирани околу 150 здруженија на граѓани и фондации.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на општината Свети Николе нема документ со кој се регулира соработката со ГО, а оваа соработка е регулирана единствено преку Годишната програма за работа на ЕЛС, која ја донесува Советот на општината.

Постои иницијатива за институционализирање соработката меѓу ГО и ЕЛС, преку потпишување меморандум за соработка со ГО (чиј текст и форма се веќе во нацрт-верзија), и со кој се очекува поголема одговорност на ГО пред локалната самоуправа, односно создавање релација на континуирано доставување информации за работата и активностите на ГО.

Комуникација меѓу ЕЛС и ГО

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЛС/ГО

ГО

Според интервјуираните претставници на ГО, а врз основа на понудените одговори, најголем дел од ГО добиваат информации за работата на ЕЛС преку медиумите, општинскиот совет и Центарот за информирање на граѓаните. Во најголем број случаи, информациите се со среден до незадоволителен квалитет и навременост.

Во поголем број случаи, побарани се информации од страна на ЕЛС и истите се доставени во писмена форма или како презентација. Сепак, само неколку организации доставиле и доставуваат редовни годишни извештаи и други информативни материјали до ЕЛС.

На фокус-групата одржана во оваа општина, присутните заклучија дека постои и недоволно ниво на информираност за работата и активностите на другите ГО во општината, како резултат на недоволната комуникација меѓу истите.

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, локалната самоуправа ги добива најмногу преку сопствените органи (Советот, Кабинетот на градоначалникот, Центарот за информирање на граѓаните), но и преку медиумите. Побараните информации за ГО секогаш се доставуваат навреме и со задоволителен квалитет.

ЕЛС поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на општината и според интервјуираните, таа база се ажурира. Сепак, на фокус-групата беше заклучено дека ЕЛС всушност не располага со адекватна база на податоци на ГО и дека треба да оформи попрецизна база на податоци и истата да ја ажурира почесто, врз основа на податоци кои редовно ќе ги бара од граѓанските организации.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

ГО сметаат дека треба почесто да бидат канети на состаноци на органите на ЕЛС, особено на седниците на Советот и, како надворешни членови, во работата на комисиите на општината. Околу 66 % од испитаниците се изјасниле дека никогаш не биле поканети на состанок на ЕЛС, но исто толку потврдиле дека и нивната ГО не поканила претставници на ЕЛС на состаноците на организацијата.

ЕЛС

Сите интервјуирани претставници на ЕЛС се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ГО и дека присуството на вакви состаноци е важно заради информираноста на општината за работата и активностите на граѓанскиот сектор. Исто така, редовно се канат претставници на ГО на состаноците на некои од органите на ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Организирање редовни состаноци со граѓанскиот сектор;
- Постирање информации за ГО на веб-страницата на ЛС;
- Организирање јавни расправи, за прашања од општ интерес;
- Издавање билтен на ГО;
- Формирање тело за координација меѓу ГО.

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

На ниво на општината не постои канцеларија за соработка со ГО, но има лице назначено за соработка со граѓанскиот сектор, кое не е единствено ангажирано за оваа намена (работи на проблематиката на млади, спорт и култура).

ГО

Од страна на ГО (69 %) постоела иницијатива за формирање ваква канцеларија. Во меѓувреме, соработката се одвива преку Центарот за информирање на граѓаните (66,7 %), но и преку лицето назначено за соработка со ГО и Кабинетот на градоначалникот.

ГО сметаат дека ЕЛС, покрај воведување канцеларија за соработка со ГО, треба да воведат систем на редовни состаноци и барање информации од ГО за нивната работа и активностите.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО се одвива главно преку Кабинетот на градоначалникот, Центарот за информирање на граѓаните и лицето назначено за соработка со невладиниот сектор. Институционализираната соработка со ГО, претставниците на ЕЛС не ја гледаат само во формирањето канцеларија за соработка, туку и во потпишување меморандум за соработка со ГО во одредена област, утврдена преку стратегијата и програмата за работа на здружението, со што би се зголемил и увидот во потенцијалните партнерски институции и полиња за соработка.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

ГО

Главната реакција на прашањето за финансиска поддршка на ГО од страна на ЕЛС се однесува на учеството на граѓанскиот сектор во донесувањето на буџетот на општината, односно неможноста за дејствување во насока на зголемување на средствата наменети за поддршка на невладините организации.

Покрај ова, постои силно убедување дека средствата се

распределуваат нетранспарентно, а како аргумент се наведува непостоењето процедура за распределба на средствата (отворен повик за проектни предлози, критериуми за распределба итн.). Според ГО, воведувањето на ваква процедура треба да бара од организациите да достават и годишен извештај за спроведени активности во претходната година, годишна програма и план за спроведување за тековната година, со што делумно би се избегнало финансирање на неактивни ГО.

Сепак, постои консензус околу прашањето на поддршка од страна на ЕЛС за проекти од ГО поднесени до други донатори и истата е окарактеризирана како безрезервна од страна на градоначалникот и на Советот.

ЕЛС

Во буџетот на општината Свети Николе за 2006 година се распределени 464.000 денари на ГО, а за 2007 година ставката за поддршка на невладини организации изнесува околу 150.000 денари. Овие средства се распределуваат по потреба, а врз основа на барање доставено до општината, односно градоначалникот и истото се разгледува и одобрува од страна на Советот на општината. За оваа година се реализирани само дел од средствата, а дел се пренаменети во други ставки.

ЕЛС дава целосна поддршка за проектите на ГО поднесени до други донатори.

Во моментот на спроведувањето на анкетата, општината имаше распишано оглас за доставување програми на организации, за делумна финансиска поддршка. Ова е прв повик од ваков вид во работењето на општината.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

ГО

Главниот предизвик во работењето на невладиниот сектор, според ГО, покрај финансирањето, е немањето просторни услови за работа. Во минатото, постоела иницијатива за преадаптација на една зграда во која би се сместила повеќето организации, но истата не е реализирана.

Граѓанскиот сектор очекува помош и поддршка од ЕЛС и во оваа насока.

ЕЛС

Просторните ограничувања на општинската управа ја натерале ЕЛС да донесе одлука со која освен општинските органи, нема да овозможува сместување на други институции. Во тој процес и седиштата на политичките партии се дислоцирани од општинската зграда. Исклучок од ова е направен за еден партнерски проект на ЕЛС со невладината организација ФОРОП, кој е наменет за распределба на земјоделското земјиште на плодоуживање (детали за проектот се дадени под „Механизми на соработка на ЕЛС и ГО“).

ЕЛС смета дека доколку ГО-секторот е спремен да понуди стручна поддршка за решавање на одредени прашања во надлежност на општината, ЕЛС е спремна да ја зајакне поддршката со предвидување средства во рамките на соодветна програма. Поголемата заинтересираност на ГО за соработка со општината ќе ја наметне и потребата за зголемување на финансиската поддршка на издржани програми и проекти.

ПРЕПОРАКИ

- Дефинирање на развоен концепт со учество на ГО по сектори;
- Изработка на стратегија за соработка меѓу ГО и ЛС;
- Поголемо искористување на експертизата и услугите на ГО;
- Склучување договори за соработка меѓу ЕЛС и ГО;
- Предвидување средства во буџетот на општината во поголем износ и утврдување критериуми за распределба;
- Формирање фонд од буџетот на општината за финансирање проекти во соработка на ЕЛС и ГО;
- Преку разни активности, прибирање финансиски средства од приватниот сектор за потребите на ГО, односно заедничките проекти на ГО и ЕЛС;
- Предвидување средства во буџетот за поддршка на одредени проекти по објавен оглас за решавање на одредени проблеми;
- Доделување мали грантови.

А. Учество на ГО во органите на ЕЛС

ГО

Речиси консензуално е мислењето дека ГО треба да присуствуваат на седниците на Советот, и тоа на оние каде се дискутира за прашања кои го засегаат граѓанскиот сектор. Постои заинтересираност за присуство во процесот на изработка на буџетот на општината, односно за иницирање јавна расправа од страна на ЕЛС по предлог-буџетот на општината. Свое конструктивно учество, ГО сметаат дека можат да дадат и во работата на комисиите на општината, а некои од нив предлагаат и формирање тематски комисии, особено во области кои се однесуваат на поголем дел од населението, како на пример комисија за земјоделство.

ЕЛС

Општината Свети Николе е меѓу првите општини во која е воведен систем на пренесување на работата на Советот на локалната телевизија. Иако не се работи за директен пренос, сепак граѓаните имаат можност да ги слушнат дискусиите и донесените одлуки во нивната општина.

Општината е спремна за вклучување на ГО во комисиската работа, но не и во работата на Советот, заради неможноста на вклучување на сите ГО.

Општината размислува за делегирање на дел од своите надлежности на граѓанскиот сектор, и тоа во областа на здравството, социјалната заштита и заштитата на животната средина.

Б. Други (иновативни) форми на соработка

1. Распределба на државното земјоделско земјиште на територијата на општината Свети Николе на плодуюживање. Една од обврските на локалната самоуправа е распределбата на земјоделското земјиште за плодуюживање на земјоделците. Оваа своја надлежност општината одлучила да ја спроведува во партнерство со невладината организација ФОРОП, која ги презела на себе следните обврски и активности: а) спроведување

анкета на граѓаните за потребите од земјоделско земјиште; б) распределба на земјиштето и потпишување договори со индивидуалните земјоделци и земјоделски семејства; в) формирање агроцентар за обука и обучување на земјоделското население. Ова партнерство е формирано на иницијатива на невладината организација ФОРОП.

ПРЕПОРАКИ

- Консултации со ГО и нивно учество на расправите на телата на ЕЛС;
- Присуство на седници на Советот за одредени теми;
- Постојани контакти со градоначалникот и Советот.

9. Соработка на општината Берово со ГО

Според пописот од 2002 година, на територијата на општината Берово живеат 13.942 жители.

Според податоците на ЕЛС, во општината Берово има околу 30 активни здруженија на граѓани и фондации.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на општината Берово нема документ со кој се регулира соработката со ГО, а оваа соработка е регулирана во Статутот на општината, како и со посебни одлуки на Советот и со потпишување меморандуми за соработка со невладините организации.

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЛС/ГО

ГО

Според интервјуираните претставници на ГО, најголем дел од ГО добиваат информации за работата на ЕЛС преку Центарот за информирање на граѓаните (92,8 % од анкетираниите), секторите во општинската администрација (71 %), Кабинетот на градоначалникот (64 %) и медиумите (57 %). Во најголем број случаи, информациите се со среден до незадоволителен квалитет и навременост.

Сите анкетирани ГО информираат дека се побарани информации од страна на ЕЛС и истите се доставени во писмена форма или како презентација. По голем број од организациите одговориле дека редовно поднесуваат програма за реализирање активности со годишен календар, како и извештаи за нивното реализирање и постигнатите резултати.

Сепак, на фокус-групата во оваа општина беше дојдено до сознание дека ГО не се доволно запознаени со работата на другите ГО и дека потребно е меѓусебно вмрежување и поголема координација меѓу ГО.

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, ЕЛС ги добива најмногу преку сопствените органи (Советот, Кабинетот на градоначалникот, Центарот за информирање на граѓаните), а поретко од медиумите и од ГО. Побараните информации за ГО секогаш се доставуваат навреме и со задоволителен квалитет. ЕЛС поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на општината и според интервјуираните, таа база се ажурира во однос на податоците на активни ГО по дејност, заеднички реализирани проекти, финансиски показатели и ГО на кои им е доделена финансиска помош. Сепак, на фокус-групата беше заклучено дека ЕЛС треба да оформи попрецизна база на податоци и истата да ја ажурира почесто, врз основа на податоци кои редовно ќе ги бара од граѓанските организации.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

Анкетираните претставници на ГО се изјасниле дека досега биле поканети на состаноци организирани од ЕЛС, но само половината од нив одговориле дека канат претставници на ЕЛС на состаноците на сопствената организација.

ЕЛС

Сите интервјуирани претставници на ЕЛС се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ГО и дека присуството на вакви состаноци е важно заради информираноста на општината за работата и активностите на граѓанскиот сектор. Исто така, редовно се канат претставници на ГО на дебати и трибини организирани од страна на ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Почести средби со одговорни лица во ЕЛС;
- Поголема иницијативност од страна на ГО пред Советот, учество во комисиите;
- Здружување на ГО и заедничко аплицирање пред ЕЛС на објавените повици за прибирање проекти;
- Формирање тело за координација меѓу ГО;
- Редовно доставување извештаи за спроведени активности и почесто канење на претставници на ЕЛС на состаноците на ГО;
- Поголема застапеност на ГО во информаторот на општината (Инфо Берово);
- Постирање информации за ГО на веб-страницата на ЛС.

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

На ниво на општината не постои канцеларија за соработка со ГО, но има лице назначено за соработка со граѓанскиот сектор.

ГО

76 % од анектираните ГО се изјасниле дека од страна на невладиниот сектор постоела иницијатива за отворање канцеларија за соработка со ГО-секторот. Во меѓувреме, соработката се одвива преку Центарот за информирање на граѓаните и преку лицето назначено за соработка со ГО и Кабинетот на градоначалникот.

ГО сметаат дека ЕЛС, покрај воведување канцеларија за соработка со ГО, треба да воведат систем на редовни состаноци и барање информации од ГО за нивната работа и активностите.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО се одвива главно преку Центарот за информирање на граѓаните и лицето назначено за соработка со невладиниот сектор, но и преку другите сектори во општинската администрација.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

ГО

Од анкетираниите ГО, 92,8 % знаат дека ЕЛС издвојува средства за поддршка на невладиниот сектор; 85,6 % сметаат дека распределбата на средствата се врши на транспарентен начин; 78 % од сите анкетирани ГО досега имаат добиено финансиска поддршка од ЕЛС.

Кај граѓанскиот сектор во оваа општина постои консензус околу прашањето на поддршка од страна на ЕЛС за проекти од ГО поднесени до други донатори и истата е окарактеризирана како безрезервна од страна на градоначалникот и на Советот.

ЕЛС

Во буџетот на општината Берово постои ставка за поддршка на невладини организации. Во 2006 година кон невладините

организации е остварен трансфер од 237.500 денари. Овие средства се распределуваат по објавен повик за прибирање проектни предлози, кој се објавува еднаш до два пати во годината.

ЕЛС им дава целосна поддршка на проектите на ГО поднесени до други донатори.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

ГО

Покрај финансирањето, за ГО во оваа општина предизвик е и пристапот до информации за странски и други фондови на кои можат да аплицираат овие организации. ГО сметаат на поддршка од страна на ЕЛС во насока на покана на презентации на претпристапните фондови на ЕУ, до кои има пристап или е поканета ЕЛС, како и поактивно партнерско настапување пред донатори.

ЕЛС

Од страна на ЕЛС постои одредена потреба од поголема ангажираност на невладиниот сектор, како преку редовно доставување информации врз основа на плановите и програмите на ГО, така и преку покренување иницијативи, организирање настани, активности и слично во соработка со ЕЛС. ЕЛС, исто така, смета на почесто доставување предлози од страна на ГО, но со поконкретни предлози за реализација на точно дефинирани активности.

ПРЕПОРАКИ

- Дефинирање развоен концепт со учество на ГО по сектори;
- Изработка на стратегија за соработка меѓу ГО и ЕЛС;
- Поголемо искористување на експертизата и услугите на ГО.

А. Учество на ГО во органите на ЛС

ГО

Речиси консензуално е мислењето дека ГО треба да присуствуваат на седниците на Советот, и тоа на оние каде се дискутира за прашања кои го засегаат граѓанскиот сектор. Дел од нив сметаат дека ГО треба да имат и свој претставник во работата на Советот и во комисиите на општината. Граѓанските организации сметаат дека е потребна поголема ангажираност и соработка на ЕЛС и ГО на заеднички проекти, со што неминовно ќе дојде до поголема комуникација и потесна соработка меѓу овие два сектори.

На фокус-групата одржана во оваа општина, ГО сметаат дека е потребно нивно поголемо вклучување во подготовката на програми и планови за работа на општината, како и донесување програма за соработка со граѓанскиот сектор.

Улогата на центарот за информирање на граѓаните, според ГО од оваа општина, треба да се зајакне преку навремено информирање во двете насоки, со што би се подобрил придонесот во процесот на одлучување.

ЕЛС

Општината е спремна за вклучување на ГО во комисиската работа на ЕЛС. Кај општинската администрација постојат сериозни размислувања за делегирање на дел од своите надлежности на граѓанскиот сектор, и тоа во областа на заштита на животната средина, екопатроли, спортски активности, промовирање на потенцијалите на општината и маркетинг на општината, организирање културни манифестации и сл.

ПРЕПОРАКИ

- Консултации со ГО и нивно учество на расправите на телата на ЕЛС;
- Присуство на седници на Советот за одредени теми.

10. Соработка на општината Дебар со ГО

Според пописот од 2002 година, на територијата на општината Дебар живеат 17.974 жители.

Според податоците на ЕЛС, во општината Дебар се регистрирани околу 150 здруженија на граѓани и фондации, но само триесетина од нив се (по)активни.

Законски прописи и документи донесени во областа на соработката со ГО

Во законската регулатива на општината Дебар нема документ со кој се регулира соработката со ГО, а оваа соработка е регулирана единствено преку Годишната програма за работа на ЕЛС, која ја донесува Советот на општината.

Комуникација меѓу ЕЛС и ГО

А. Ниво на информираност и извори на информации за ЕЛС/ГО

ГО

Според интервјуираните претставници на ГО, а врз основа на понудените одговори, најголем дел од ГО добиваат информации за работата на ЕЛС преку медиумите, Кабинетот на градоначалникот, од други ГО и на индивидуална основа (по пријателска линија). Во најголем број случаи, информациите се со среден до незадоволителен квалитет и навременост.

Во поголем број случаи, побарани се информации од страна на ЕЛС и истите се доставени во писмена форма или како презентација. Сепак, има и такви организации со кои никогаш не се контактирало од страна на ЕЛС.

На фокус-групата одржана во оваа општина, присутните заклучија дека иако општината има Центар за информирање на граѓаните, сепак истиот не ги исполнува целосно поставените задачи, а како резултат на тоа, многучесто се случува граѓанските организации да не бидат благовремено информирани.

ЕЛС

Информациите за работата и активностите на ГО, ЕЛС ги добива најмногу преку Центарот за информирање на граѓаните и преку медиумите. Побараните информации за ГО секогаш се доставуваат навреме и со задоволителен квалитет.

На одржаната фокус-група беше утврдено дека постои слаба информираност од страна на ЕЛС, иако во рамките на истата постои Центарот за информирање на граѓаните.

ЕЛС не поседува база на податоци на регистрираните ГО на територијата на општината, односно на ГО кои дејствуваат на подрачјето на општината Дебар.

Б. Присуство на состаноци, организирање дебати, трибини и други заеднички настани

ГО

ГО сметаат дека треба почесто да бидат канети на состаноци на органите на ЕЛС. Околу 77 % од испитаниците се изјасниле дека никогаш не биле поканети на состанок на ЕЛС, иако околу 70 % од нив поканиле претставници на ЕЛС на состаноците на организацијата.

Од дискусиите на фокус-групата произлезе дека во локалната самоуправа освен состаноци ад-хок кои претежно се реализираат на барање на граѓанските организации, нема воспоставени механизми за редовна соработка со граѓанските организации.

ЕЛС

Сите интервјуирани претставници на ЕЛС се изјасниле дека биле поканети на состаноци на ГО, иако постојат поделени мислења за тоа дали се канат претставници на ГО на состаноците на органите на ЕЛС.

ПРЕПОРАКИ

- Организирање редовни состаноци со ГО-секторот;
- Формирање тело за координација меѓу ГО;
- Изработка на база на податоци на регистрирани и активни ГО во општината.

А. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

На ниво на општината не постои канцеларија за соработка со ГО, ниту има лице назначено за соработка со граѓанскиот сектор кое единствено се занимава со оваа проблематика.

ГО

Од страна на ГО (71 %) постоела иницијатива за формирање канцеларија за соработка со граѓанскиот сектор. Во меѓувреме, соработката се одвива преку Кабинетот на градоначалникот (50 %), Центарот за информирање на граѓаните и преку лицето назначено за соработка со ГО.

ГО сметаат дека ЕЛС, покрај воведување канцеларија за соработка со ГО, треба да воведат систем на редовни состаноци и барање информации од ГО за нивната работа и активностите.

ЕЛС

Соработката меѓу ЕЛС и ГО се одвива главно преку Кабинетот на градоначалникот, Центарот за информирање на граѓаните и лицето назначено за соработка со невладиниот сектор.

Сепак, од страна на ЕЛС постои истакната желба и намера да му се помогне на невладиниот сектор на секој можен начин. Во тој правец, претставниците на ЕЛС на фокус-групата потенцираат дека досега ниедна граѓанска организација која побарала писмо за соработка со општината за аплицирање или спроведување на проект кај некој од домашните или странските донатори, не е одбиена.

Б. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

ГО

Главната реакција на прашањето за финансиска поддршка на ГО од страна на ЕЛС се однесува на механизмите за распределба на финансиските средства коишто ги издвојува ЕЛС во својот буџет. Сите испитаници од граѓанскиот сектор одговориле дека средствата се распределуваат нетранспарентно. Како аргумент се наведува непостоењето процедура за распределба на средствата (отворен повик за проектни предлози, критериуми

за распределба итн.). Но, и граѓанските организации нередовно доставуваат годишни извештаи и работна програма до претставниците на ЕЛС.

Исто така, утврдено е и слабо финансиско учество на локалната самоуправа во спроведувањето на локални проекти спрема поддршката од други надворешни донатори.

ЕЛС

Во буџетот на општината Дебар ставката за поддршка на невладините организации во 2006 година изнесувала 789.500 денари. ЕЛС им дава целосна поддршка на проектите на ГО поднесени до други донатори, со издавање писмо за соработка. Оваа поддршка консензуално беше окарактеризирана како безрезервна.

Сепак, кај ЕЛС постои нецелосна доверба во квалитетите на граѓанските организации, па во тој правец беше истакнато дека треба да се подобрува довербата на локалната самоуправа спрема граѓанските организации.

В. Обезбедување други услови за работа на ГО

ГО

Според претставниците на ГО присутни на фокус-групата, главен предизвик во работењето на невладиниот сектор во оваа општина претставува недоволниот капацитет на ГО за аплицирање со проектни предлози. Ова се однесува на потребата од зголемување на бројот на кадри кои добро го владеат англискиот јазик и компјутерските апликации за изработка на проектни предлози, како и добивањето навремени информации за одредени конкурси, семинари, обуки итн.

Исто така, ГО сметаат дека на ваквата ситуација влијае и недоволната комуникација меѓу ГО, заради што е даден предлог за формирање асоцијација на ГО на општината Дебар, која би ги координирала активностите со ЕЛС.

Како резултат на одржаната фокус-група, претставниците на ЕЛС и ГО се договорија да се воспостави пракса за организирање редовни состаноци помеѓу ЕЛС и ГО за меѓусебно разменување на информации и соработка. Договорено е овие состаноци да се одржат во четвртокот од последната недела на секој трет месец (во овој контекст првиот состанок е договорено да се одржи на 7 ноември 2007 год.).

ЕЛС

Проблемот со недостаток на капацитет е идентификуван и во рамките на ЕЛС. Постојат размислувања за формирање работно тело со претставници од локалната самоуправа и граѓанските организации за изнаоѓање можности за зголемување на капацитетите на администрацијата и невладините организација за аплицирање за фондовите ИПА.

ПРЕПОРАКИ

- Одредување лице во ЕЛС кое ќе биде одговорно за координација на активностите со граѓанските организации (времено решение);
- Формирање канцеларија за соработка со невладиниот сектор;
- Зајакнување на довербата во ГО од страна на ЕЛС;
- Вклучување на ГО во обуките коишто ги добива ЕЛС за пишување проектни предлози и аплицирање на странски фондови;
- Воспоставување практика за редовни состаноци на претставници на ЕЛС и ГО (секој четврток од последната недела на секој трет месец);
- Предвидување средства во буџетот на општината во поголем износ и утврдување критериуми за распределба;
- Склучување договори за соработка.

Механизми на соработка меѓу ЕЛС и ГО

А. Учество на ГО во органите на ЛС

ГО

Речиси консензуално е мислењето дека ГО треба да присуствуваат на седниците на Советот, и тоа на оние каде се дискутира за прашања кои го засегаат граѓанскиот сектор. Главната заинтересираност е во учеството и придонесот во процесот на донесување одлуки од општ интерес. Граѓанскиот сектор очекува да се зголеми довербата на ЕЛС во ГО и очекува поголема почит од страна на ЕЛС и формирање рамноправни партнерства.

ЕЛС

Општината е спремна за вклучување на ГО во некои сегменти на својата работа. Околу делегирањето на дел од своите надлежности, кај ЕЛС постои размислување за делегирање на работата на Центарот за информирање на граѓаните, иако текот на децентрализацијата ќе го даде и правецот на ваквата идна соработка.

Б. Други (иновативни) форми на соработка

ПРЕПОРАКИ

- Изработка на стратегија за соработка меѓу ГО и ЕЛС;
- Присуство на седници на Советот за одредени теми;
- Постојани контакти со градоначалникот и со Советот.

ЗАКЛУЧОЦИ

1. Законски прописи и документи на ЕЛС во областа на соработката со ГО

Со оглед на недоволната правна регулатива во рамките на општините за соработка со граѓанските организации, како резултат на што се јавува недоверба меѓу ЕЛС и ГО во однос на транспарентноста на досегашната соработка, но и непостоење јасна визија за идната соработка, како и непостоење законска рамка и критериуми за распределба на средствата предвидени за соработка и систем на отчетност за нивното трошење од страна на ГО, се предлагаат следните мерки за подобрување на состојбата:

ЕЛС

- **Правно регулирање на соработката со граѓанскиот сектор:** во склад со Стратегијата на Владата на РМ за соработка со граѓанскиот сектор, во која се предвидува развивање систем на основни начела за вклучување на граѓаните и нивните организации во процесите на донесување одлуки, во чиешто развивање неминовно треба да се вклучи и локалната самоуправа, на пр. преку изработка и усвојување на стратегија за соработка со невладините организации на краток рок (3-5 години) и редовно донесување програми за соработка со невладините организации, во која ќе бидат наведени целите на програмата, потребите на граѓаните и приоритетите на општината, како и акциски/динамички план за реализација на програмата.
- **Воведување систем на објавување огласи за распределба на средствата наменети за финансирање на ГО;** во голем број општини, ваква практика сè уште не е воспоставена. Врз основа на донесената стратегија, односно Годишната програма за соработка со невладиниот сектор (условена со првата препорака), советот на општината ќе донесува одлука за објавување конкурс/оглас за прибирање проектни предлози од ГО за конкретни активности; како алтернатива на ова, може да биде и огласот за доставување на

годишните програми на ГО, врз основа на кои ЕЛС ќе донесе одлука за избор на стратешки партнер во одредена област/ активност, или истите ќе ги земе предвид при планирањето на буџетот на општината за следната година.

- **Изработка на стандардизиран формат на меморандум за соработка со ГО;** форма на договор во кој ќе бидат јасно наведени обврските на двете договорни страни, како и периодот за кој се потпишува меморандумот, висината на одобрените средства (доколку е тоа случај) и други одредби.

- **Изработка на стандардизирани формулари за аплицирање, известување и финансиско известување за средства од ЕЛС;** изработка на формулар за аплицирање за средства, формулар за известување на крајот на проектниот период (или на фази од проектниот период, доколку е тоа случај) и формулар за финансиско известување. Работата со овие формулари ќе биде усогласена со систематизацијата на секоја општина; на пр., овие формулари може ги издава и прибира лицето одговорно за соработка со ГО, истото ќе ги обработува, врз основа на однапред утврдени критериуми; одлучувањето може биде одговорност на градоначалникот или на Советот на општината, зависно од висината на средствата.

ГО

- **НудењеекспертизанаЕЛСзаизработканадокументите потребни за регулирање на соработката меѓу ГО и ЕЛС;** во оние општини каде постои можност, односно доволен кадровски и финансиски капацитет на граѓанскиот сектор, се очекува ГО да ја понудат својата експертиза и искуство во изработка на овие документи.

- **Размена на искуства и експертиза со други ГО;** користење на контактите за собирање искуства и експертиза од ГО кои работат во општини коишто веќе имаат изработено документи за соработка со граѓанскиот сектор.

2. Комуникација меѓу ЕЛС и ГО

ЕЛС

- **Изработка и ажурирање на база на податоци на активни ГО на територијата на ЕЛС:** по примерот на Градот Скопје или општината Велес, од големо значење е постоењето на база на податоци на активни ГО, која ќе содржи информации: а) општи (област на дејствување на ГО, година на формирање, број на вработени/членови); и б) посебни (реализирани и тековни проекти, сфера на интерес, годишен буџет, членство во асоцијации, соработка со други ГО/ЕЛС) итн. Ажурирањето на оваа база е со јавен повик, односно со испраќање циркуларна електронска порака на воспоставена листа со адреси.
- **Воспоставување листа со адреси за редовно информирање на ГО:** релативно едноставна процедура, која заштедува време и финансиски ресурси. Единствен предуслов за оваа препорака е поседувањето компјутер и пристап до интернет - за некои (иако се тоа помалку) ГО во некои општини тоа е сè уште тешко остварливо.
- **Постирање информации за ГО на веб-страницата на ЕЛС:** врз основа на веќе воспоставен механизам (условен од препораката за потпишување меморандум за соработка и редовно доставување информации за работата на ГО), ЕЛС може на својата веб-страница да издвои простор за информирање за активностите, иницијативите на граѓанските организации и сл.
- **Организирање редовни состаноци со ГО-секторот:** во повеќето од општините, не постои редовна практика на состанување со граѓанскиот сектор. Воведувањето редовни состаноци е уште една форма на меѓусебно запознавање и информирање (покрај доставувањето редовни годишни извештаи од страна на ГО или праќање информации преку листата на адреси од страна на ЕЛС).

ГО

- **Редовно доставување информации за работата до ЕЛС и до другите ГО;** за потребите на ажурирање на базата на податоци на ГО во ЕЛС, како и за подобрување на визибилитетот на ГО, истите треба редовно да доставуваат информација за својата работа до ЕЛС, и тоа во форма на кус извештај или предвидени активности за наредниот период. За точноста на податоците во оваа база треба да се грижат и ГО, а не само ЕЛС!
- **Формирање тело за координација меѓу ГО;** оваа препорака на барање на ГО го најде своето место во овој извештај, како резултат на дискусиите во фокус-групите каде беше согледано недоволното меѓусебно познавање, односно запознаеност со работата на другите ГО. Формирањето на тело за координација ќе обезбеди поголема информираност, можност за партнерска соработка и избегнување на удвојување на одредени активности.
- **Консултации со ЕЛС и канење на состаноци на ГО;** иако голем дел од испитаните претставници на ЕЛС и ГО изјавија дека биле поканети, односно учествувале на состаноци на ГО/ЕЛС, препорака е и граѓанскиот сектор почесто да ги вклучува претставниците на ЕЛС во својата работа, бидејќи и тие се дел од граѓанството на кое се однесува работата на невладиниот сектор!

3. Формална соработка меѓу ЕЛС и ГО

3.1. Институционална соработка на ЕЛС со ГО

- **Воспоставување формално тело за соработка со ГО:** зависно од организациската поставеност на ЕЛС, формирање канцеларија, комисија или одделение за соработка со ГО; учество на ГО во работата на ова тело, а во најмала рака редовно информирање на ГО за работата на ова тело.
- **Отворање канцеларија за соработка со граѓанскиот сектор:** оваа канцеларија треба да служи како врска помеѓу локалната самоуправа и граѓанскиот сектор и биги координирала сите меѓусебни активности. Би било идеално доколку е можно оваа канцеларија да биде во склоп на канцеларијата „он стоп шоп“ (on stop shop), доколку во општината е воспоставен таков систем на работа.
- **Активно вклучување на ГО во органите и телата на ЕЛС:** согласно поставените цели во Стратегијата на Владата на РМ за соработка со граѓанскиот сектор, за вклучување на ГО во процесот на креирање политики и донесување одлуки треба ЕЛС да им овозможи учество на ГО во донесувањето одлуки и подготовка на локалните акти преку учество во јавни дискусии и поднесување мислења и нивно вклучување во меѓусекторски работни групи, општински комсии и советодавни тела.
- **Дефинирање на развоен концепт со учество на ГО по сектори:** изработката на развојната стратегија на општината да биде поткрепена со експертизата и искуствата на активните ГО, што ќе помогне во вистинската соработка со постоечки и активни ГО во реализацијата на развојните планови на општината.
- **Поголемо искористување на експертизата и услугите на ГО:** во некои општини, ЕЛС очекува поголемо ангажирање и вклученост на ГО во идентификација и откривање на проблемите и потребите на граѓаните, соработка во изработката на стратешки и други документи потребни за работата на ЕЛС и подобрена комуникација со граѓаните.

3.2. Финансиска поддршка на ГО и механизми за распределба

ЕЛС

- **Предвидување средства во буџетот на ЕЛС за поддршка на ГО;** оваа препорака се однесува на оние општини, кои во својот буџет досега не предвидувале средства за финансирање активности и проекти на невладините организации.
- **Воспоставување системна унифицирано аплицирање за средства и утврдување критериуми за распределба на средствата наменети за поддршка на ГО;** ова подразбира воведување процедура на донесување одлука од страна на советот за објавување конкурс/оглас за распределба на средствата, прибирање проектни предлози на стандардизиран формулар, избор на проекти врз основа на утврдени критериуми и потпишување договор (меморандум) за соработка меѓу ЕЛС и ГО.
- **Заеднички настап со проекти од взаемен интерес на ЕЛС и ГО на фондовите на странски донаторски агенции;** по воспоставувањето системи за взаемно информирање и запознавање со интересите и приоритетите на ЕЛС и ГО, треба да се поттикнува заедничкото настапување за странски фондови, со што ќе се овозможи подобра соработка меѓу локалната самоуправа и граѓанскиот сектор и ќе се обезбеди поголема одговорност и сопственост на проектните активности и резултати.
- **Воведување иновативни практики на собирање средства за финансиска поддршка на ГО;** спроведување различни активности за прибирање финансиски средства од приватниот сектор. Неколку примери на вакви иновативни начини за собирање средства се: издвојување на дел од таксата за загадување на животната средина за финансирање на ГО кои работат на заштитата на животната средина; издвојување на дел од паричните казни за финансирање на одредени активности на ГО (earmarked funding).

3.3. Обезбедување други услови за работа на ГО

ЕЛС и ГО

- **Организирање обуки за пишување проектни предлози и обуки за аплицирање на странски фондови;** во општините во кои постои недостаток на ваков капацитет, се предлага ЕЛС да издвои средства или да аплицира на фондови до кои има пристап како локална самоуправа, односно да ги вклучи и ГО на обуките кои ги добива за своите вработени, а кои се за потребите на пишување проектни предлози, аплицирање на странски или мешовити фондови.
- **Партнерска соработка со аплицирање за средства до други донатори;** друг вид поддршка која може да му ја понуди ЕЛС на ГО е партнерска соработка и аплицирање за финансиски средства до други донатори, за реализација на активности од заеднички интерес. Притоа, ваквата соработка не би била само декларативна, туку со заедничко вложување, односно кофинансирање и на двете страни (ЕЛС и ГО), покрај обезбедените средства. На тој начин, се обезбедува поголема сопственост над активностите и резултатите од спроведените проекти.

4. Механизми на соработка меѓу ЕЛС и ГО

4.1. Учество на ГО во органите на ЕЛС

- **Поставување портал за комуникација на ЕЛС со ГО, на веб-страницата на ЕЛС;** позитивен пример е Градот Скопје, каде што граѓаните и граѓанските организации можат да го дадат својот придонес во работата на општинската администрација, како и во идентификацијата на проблемите и потребите на граѓаните.
- **Присуство на ГО на седници на советот;** присуството на ГО, во својство на посматрачи, би се организирано на одредени теми и прашање за кои се дискутира на седниците на советот на општината. Во општините каде се врши директен пренос или снимка на седниците на советот, оваа опција не се предвидува.

• **Учество во работата на комисиите на ЕЛС:**

предвидување членство во комисиите од надворешни членови, особено од граѓанските организации, со цел подобро искористување на експертизата и информациите од ГО, односно подобро запознавање на граѓанството со комисииската работа во општината.

• **Постојани контакти со градоначалникот и со советот:**

во општините каде кадровската екипираност не овозможува формирање канцеларија за соработка со ГО (и особено во општините кои сè уште не преминале во втората фаза на децентрализација), како времено решение се предлага комуникација со градоначалникот и со советот на општината преку лицето задолжено за соработка со невладиниот сектор.

ПРИЛОЗИ

1. Детална методологија за избор на општините

Со цел да се направи избор на репрезентативен примерок на општини, дефинираа се шест критериуми, а потоа се направи длабока и сеопфатна анализа на секоја од 84-те единици на локалната самоуправа и Градот Скопје. Критериумите опфаќаат категоризација на општините зависно од нивната големина (поделба во 5 групи во однос на бројот на жители), етничкиот состав на населението, дали е општината урбана или рурална, географската положба, како и тоа во која фаза од процесот на фискалната децентрализација се наоѓа општината. Во прилогот следува детална анализа на сите единици на локалната самоуправа по горенаведените критериуми.

1.1. Големина (број на население)

Според овој критериум, општините се поделени во 5 групи со цел соодветно да се одберат општини од сите групи:

Група	Број на населението	Број на општините	Општини
1	<5.000	16	Вевчани, Вранештица, Градско, Демир Капија, Дојран, Другово, Зелениково, Зрновци, Карбинци, Конче, Лозово, Новаци, Пласница, Ранковце, Росоман, Старо Нагоричане
2	5.000-15.000	27	Арачиново, Берово, Богданци, Босилово, Валандово, Василево, Дебарца, Демир Хисар, Долнени, Зајас, Јегуновце, Крагово, Кривогаштани, Крушево, Маврово-Ростуше, Македонска Каменица, Македонски Брод, Могила, Ново Село, Осломеј, Петровец, Пехчево, Сопиште, Центар Жупа, Чашка, Чешиново, Чучер Сандево
3	15.000-30.000	17	Брвеница, Винаца, Врапчиште, Гевгелија, Дебар, Делчево, Желино, Илинден, Боговиње, Крива Паланка, Липково, Неготино, Пробиштип, Радовиш, Ресен, Свети Николе, Студеничани, Теарце
4	30.000-60.000	14	Велес, Кавадарци, Кичево, Кочани, Охрид, Струмица, Штип, Бутел, Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода, Сарај, Центар, Шуто Оризари
5	> 60.000	9	Битола, Гостивар, Куманово, Прилеп, Струга, Тетово, Аеродром, Гази Баба, Чаир

Општина	Вкупно	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Босњаци	Други
Република Македонија	2.022.547	1.297.981	509.083	77.959	53.879	9.695	35.939	17.018	20.993
Скопје	506.926	338.358	103.891	8.595	23.475	2.557	14.298	7.585	8.167
- Аеродром	72.009	64.391	1.014	430	580	501	3.085	538	1.470
- Бутел	36.154	22.506	9.107	1.304	561	120	1.033	970	553
- Гази Баба	72.617	53.497	12.502	606	2.082	236	2.097	710	887
- Ѓорче Петров	41.634	35.455	1.597	368	1249	109	1.730	489	637
- Карпош	59.666	52.810	1.952	334	615	407	2.184	96	1.266
- Кисела Вода	57.236	52.478	250	460	716	647	1.426	425	834
- Сарај	35.408	1.377	32.408	45	273	/	18	1.120	167
- Ценагар	45.412	38.778	1.465	492	974	459	2.037	108	1.099
- Чаир	64.773	15.628	36.921	4.500	3.083	78	621	2.950	992
- Шуто Оризари	22.017	1.438	6.675	56	13.342	/	67	177	262
Арачиново	11.597	596	10.879	/	/	1	10	65	46
Берово	13.941	13.335	/	91	459	6	20	3	27
Битола	95.358	84.616	4.164	1.610	2.613	1.270	541	21	550
Богданци	8.707	8.093	2	54	1	5	525	/	27
Боговиње	28.997	37	27.614	1.183	5	/	1	9	148
Босилово	14.260	13.649	/	495	24	/	8	/	84
Брвеница	15.855	5.949	9.770	2	/	/	78	1	55
Валандово	11.890	9.830	/	1.333	32	1	639	1	54
Василево	12.122	9.958	/	2.095	5	1	4	1	58
Вевчани	2.433	2.419	3	/	/	1	3	/	7
Велес	55.108	46.767	2.299	1.724	800	343	540	2.406	229
Виница	19.938	18.261	/	272	1.230	121	32	/	22
Вранештица	1.322	1.033	10	276	/	/	2	/	1
Врапчиште	25.399	1.041	21.101	3.134	/	/	4	8	111
Гевгелија	22.988	22.258	8	31	13	214	367	5	92
Гостивар	81.042	15.877	54.038	7.991	2.237	15	160	39	685
Градско	3.760	2.924	125	71	127	/	23	465	25
Дебар	19.542	3.911	11.348	2.684	1.080	2	22	3	492
Дебарца	5.507	5.324	153	2	/	1	8	/	19
Делчево	17.505	16.637	7	122	651	4	35	/	49
Демир Капија	4.545	3.997	23	344	16	/	132	1	32
Демир Хисар	9.497	9.179	232	35	11	7	13	2	18
Дојран	3.426	2.641	17	402	59	3	277	2	25
Долнени	13.568	4.871	3.616	2.597	13	/	16	2.380	75
Другово	3.249	2.784	155	292	1	/	8	/	9
Желино	24.390	71	24.195	2	/	/	1	5	116
Зајас	11.605	211	11.308	/	/	/	6	/	80
Зелениково	4.077	2.522	1.206	1	92	1	45	191	19
Зрновци	3.264	3.247	/	/	/	13	2	/	2

Општина	Вкупно	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Бошњаци	Други
Илинден	15.894	13.959	352	17	428	1	912	/	225
Јегуновце	10.790	5.963	4.642	4	41	/	109	1	30
Кавадарци	38.741	37.499	2	167	679	27	218	4	145
Карбинци	4.012	3.200	/	728	2	54	12	/	16
Кичево	30.138	16.140	9.202	2.430	1.630	76	86	7	567
Конче	3.536	3.009	/	521	/	/	3	/	3
Кочани	38.092	35.472	1	315	1.951	194	67	2	90
Крагово	10.441	10.231	/	8	151	1	33	/	17
Крива Паланка	20.820	19.998	/	2	668	3	103	2	44
Криво-гаштани	6.150	6.126	/	/	8	/	6	/	10
Крушево	9.684	6.081	2.064	315	/	1.020	38	137	29
Куманово	105.484	63.746	27.290	292	4.256	147	9.062	20	671
Липково	27.058	169	26.360	/	/	1	370	6	152
Лозово	2.858	2.471	35	157	/	122	27	34	12
Маврово и Ростуша	8.618	4.349	1.483	2.680	10	/	6	31	59
Македонска Каменица	8.110	8.055	/	/	14	/	24	8	9
Македонски Брод	7.141	6.927	/	181	3	/	22	1	7
Могила	6.710	6.432	34	229	6	/	2	/	7
Неготино	19.212	17.768	30	243	453	14	627	1	76
Новаци	3.549	3.490	21	27	/	1	7	/	3
Ново Село	11.567	11.509	/	/	3	/	25	2	28
Осломеј	10.420	110	10.252	/	/	/	/	1	57
Охрид	55.749	47.344	2.962	2.268	69	323	366	29	2.388
Петровец	8.255	4.246	1.887	75	134	/	415	1.442	56
Пехчево	5.517	4.737	/	357	390	2	12	/	19
Пласница	4.545	34	20	4.446	/	/	/	/	45
Прилеп	76.768	70.878	22	917	4.433	17	172	86	243
Пробиштип	16.193	15.977	/	6	37	37	89	1	46
Радовиш	28.244	23.752	8	4.061	271	26	71	1	54
Ранковце	4.144	4.058	/	/	57	/	18	/	11
Ресен	16.825	12.798	1.536	1797	184	26	74	1	409
Росоман	4.141	3.694	/	/	6	/	409	/	32
Свети Николе	18.497	18.005	/	81	72	238	71	1	29
Сопиште	5.656	3.404	1.942	243	/	4	32	/	31
Старо Нагоричане	4.840	3.906	1	/	1	/	926	/	6
Струга	63.376	20.336	36.029	3.628	116	656	106	103	2.402
Струмица	54.676	50.258	3	3.754	147	3	185	6	320
Студеничани	17.246	309	11.793	3.285	73	/	14	1.662	110
Теарце	22.454	2.739	18.950	516	67	/	14	1	167

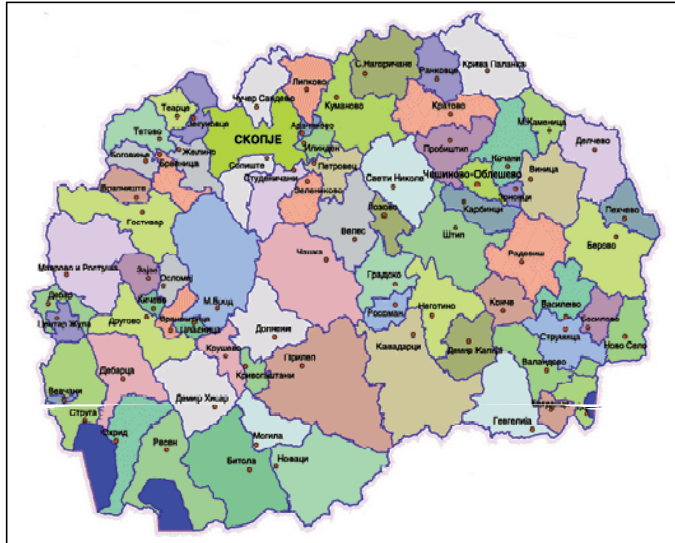
Општина	Вкупно	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Босњаци	Други
Тетово	86.580	20.053	60.886	1.882	2.357	15	604	156	627
Центар Жупа	6.519	814	454	5.226	/	/	/	/	25
Чашка	7.673	4.395	2.703	391	/	1	55	67	61
Чешиново Облешево	7.490	7.455	/	/	/	30	4	/	1
Чучер Сандево	8.493	4.019	1.943	/	23	16	2.426	1	65
Штип	47.796	41.670	12	1.272	2.195	2.074	297	11	265

1.3. Критериум урбана или рурална општина

Урбани општини		Рурални општини		32	Тетово	32	Ранковце
1	Берово	1	Арачиново	33	Штип	33	Росоман
2	Битола	2	Босилово	Скопје(со општините)		34	Сопиште
3	Богданци	3	Брвеница	34	Аеродром	35	Старо Нагоричане
4	Валандово	4	Василево	35	Бутел	36	Студеничани
5	Велес	5	Вевчани	36	Гази Баба	37	Теарце
6	Виница	6	Вранештица	37	Ѓорче Петров	38	Центар Жупа
7	Гевгелија	7	Врапчиште	38	Карпош	39	Чашка
8	Гостивар	8	Градско	39	Кисела Вода	40	Чешиново
9	Дебар	9	Дебарца	40	Сарај	41	Чучер Сандево
10	Делчево	10	Дојран	41	Центар		
11	ДемирКапија	11	Долнени	42	Чаир		
12	ДемирХисар	12	Другово	43	Шуто Оризари		
13	Кавадарци	13	Желино				
14	Кичево	14	Зајас				
15	Кочани	15	Зелениково				
16	Кратово	16	Зрновци				
17	Крива Паланка	17	Илинден				
18	Крушево	18	Јегуновце				
19	Куманово	19	Боговиње				
20	Македонска Каменица	20	Карбинци				
21	Македонски Брод	21	Конче				
22	Неготино	22	Кривогаштани				
23	Охрид	23	Липково				
24	Пехчево	24	Лозово				
25	Прилеп	25	Маврово и Ростуша				
26	Пробиштип	26	Могила				
27	Радовиш	27	Новаци				
28	Ресен	28	Ново Село				
29	Свети Николе	29	Осломеј				
30	Струга	30	Петровец				
31	Струмица	31	Пласница				

1.4. Географска положба

Во прилог е картата на Република Македонија со сите 84 единици на локалната самоуправа, од која може да се добие сликовит приказ на местоположбата на секоја општина.

1.5. Партиска припадност

Партиска припадност	Општини
СДСМ	Струмица, Маврово и Ростуше, Лозово, Куманово, Крушево, Кривогаштани, Крива Паланка, Кочани, Карбинци, Неготино, Ново Село, Охрид, Ресен, Сопиште, Пробиштип, Росоман, Штип, Карпош, Берово, Босилово, Богданци, Василево, Вранештица, Гевгелија, Демир Хисар, Дојран, Долнени, Другово, Дебарца, Делчево, Демир Капија
ВМРО-ДПМНЕ	Аеродором, Бугел, Гази Баба, Кисела Вода, Центар, Битола, Валандово, Зрновци, Ранковце, Прилеп, Пехчево, Новаци, Илинден, Конче, Могила, Јегуновце, Радовиш, Вевчани, Градско
ДУИ	Тетово, Гостивар, Дебар, Липково, Осломеј, Струга, Теарце, Студеничани, Чаир, Арачиново, Боговиње, Брвеница, Врапчиште, Зајас
ВМРО-НП	Македонски Брод, Македонска Каменица, Петровец, Зелениково
ГРУПА ГРАЃАНИ	Град Скопје, Кавадарци, Кичево, Чашка, Чучер Сандево, Ѓорче Петров
ЛДП	Чешиново-Облешево, Велес, Веница
ДПА	Сарај
ПДП	Желино
СПМ	Кратово
ДПТ	Пласница
ДПСМ	Старо Нагоричане
ЛП	Свети Николе
ТДП	Центар Жупа
СРМ	Шуто Оризари

1.6. Фаза на децентрализација

По направената оценка од страна на Комисијата за следење на процесот на децентрализација при Министерството за финансии, а по усвојување на Извештајот за оценка за исполнетоста на условите на општините за преминување во втората фаза на децентрализација од страна на Владата на РМ, на 1 август 2007 година Министерството за финансии го објави списокот на 42 општини кои ги исполниле условите за премин во втората фаза. Преминот во втората фаза на децентрализација и финансирање на пренесените надлежности со блок-дотации во областа на образованието, културата и социјалната заштита е загарантиран за следниве општини:

42 општини влезени во втората фаза на децентрализација од 1 август 2007	42 општини и Градот Скопје кои не ги исполнија критериумите за влез во втората фаза
Горче Петров, Валандово, Кратово, Велес, Штип, Струмица, Конче, Илинден, Градско, Куманово, Аеродром, Неготино, Дојран, Кочани, Богданци, Јегуновце, Босилово, Свети Николе, Карбинци, Тетово, Гевгелија, Берово, Битола, Долнени, Кисела Вода, Карпош, Чучер Сандево, Боговиње, Крушево, Бутел, Центар, Зрновци, Радовиш, Теарце, Прилеп, Ново Село, Дебар, Брвеница, Македонски Брод, Маврово/Ростуше, Чаир и Могила	Виница, Гостивар, Делчево, Демир Капија, Демир Хисар, Кавадарци, Кичево, Крива Паланка, Македонска Каменица, Охрид, Пехчево, Пробиштип, Ресен, Струга, Град Скопје, Гази Баба, Сарај, Арачиново, Василево, Вевчани, Вранештица, Врапчиште, Дебарца, Другово, Желино, Зајас, Зелениково, Кривогаштани, Липково, Лозово, Новаци, Осломеј, Петровец, Пласница, Ранковце, Росоман, Сопиште, Старо Нагоричане, Студеничани, Центар Жупа, Чашка и Чешиново

2. Прашалник за анкетирање на ЕЛС

Општина: _____

Сектор/Орган: _____

Име и позиција на пополнувачот: _____

Датум на пополнување на прашалникот: _____

1. Колку сте запознаени со работата на невладините организации (НВО)?

(Оценка од 1 до 5, 1=најслабо, 5=најдобро)

1	2	3	4	5

2. Кои се најчести извори на информации за работата и активностите на НВО?

Извор на информации	Обележете со X
Седници на општинскиот совет	
Кабинет на градоначалникот	
Сектори во општината (наведете кои)	
Центар за информирање на граѓаните	
Министерства или подрачни единици на министерствата (наведете кои)	
НВО (наведете кои)	
Медиуми	
Други извори (наведете кои)	

3. Колку сте задоволни од квалитетот на информациите од вашите извори?

(Оценка од 1 до 5, 1= најслабо)

Извор на информации	Оценка од 1 до 5
Седници на општинскиот совет	
Кабинет на градоначалникот	
Сектори во општината (наведете кои)	
Центар за информирање на граѓаните	
Министерства или подрачни единици на министерствата (наведете кои)	
НВО (наведете кои)	
Медиуми	
Други извори (наведете кои)	

4. Колку добиените информации се навремени (актуелни)?
(Оценка од 1 до 5)

Извор на информации	Оценка од 1 до 5
Седници на општинскиот совет	
Кабинет на градоначалникот	
Сектори во општината (наведете кои)	
Центар за информирање на граѓаните	
Министерства или подрачни единици на министерствата (наведете кои)	
НВО (наведете кои)	
Медиуми	
Други извори (наведете кои)	

5. Дали сте биле поканети да присуствувате на состаноци на НВО како претставник од општината?

ДА

НЕ

6. Ако сте присуствувале, наведете дали и зошто го сметате тоа како корисно. _____

7. Дали се канат претставници од НВО на седници на советот?

ДА

НЕ

8. Дали имало иницијатива во вашата општина за отворање канцеларија за НВО?

ДА

НЕ

постои канцеларија

9. Дали соработката со невладиниот сектор е уредена со правни акти на ниво на општината (статут, програма, план, правилници и сл.)?

ДА

НЕ

10. Ако е тоа да, наведете со кои документи (име и датум на усвојувањето): _____

11. Дали во рамките на општината постои институционализирана соработка со НВО?

	ДА/НЕ
Комисија/поткомисија за работа со НВО	
Кабинет на градоначалникот	
Одделение (наведете кое)	
Центар за информирање на граѓаните	
Лице овластено за работа со НВО	
Соработката е регулирана на друг начин (наведете кој)	

12. Дали општината има база на податоци за НВО?

ДА

НЕ

13. Ако е тоа да, наведете кои видови податоци се ажурираат:

	ДА/НЕ
Активни НВО по сектори на дејност	
Реализирани проекти од НВО во заедницата по години	
Заеднички реализирани проекти (НВО и ЕЛС)	
Финансиски показатели / колку средства ЕЛС им дава на НВО	
На кои НВО им е дадена финансиска помош	
На кои НВО им е дадена друг вид помош	
Друг вид податоци (наведете кои)	

14. Дали општината издвојува финансиски средства за поддршка на НВО?

ДА

НЕ

15. Дали сметате дека распределбата на финансиската поддршка се прави на транспарентен начин?

ДА

НЕ

16. Дали постојат воспоставени процедури и критериуми за распределба на финансиските средства за поддршка на НВО?

ДА

НЕ

17. Дали досега сте имале соработка со НВО?

ДА

НЕ

18. Наведете кога, со кои НВО, на која основа и на чија иницијатива сте соработувале?

Име на НВО	Опис на соработката	
	Кога? (година и времетраење)	
	На која основа (проект, партнерство, активност на ЕЛС)?	
	Во која област (име на проект и сл.)?	
	На чија иницијатива (ЕЛС или НВО)?	

19. Наведете дали вашата општина има побарано (какви било) информации од некоја НВО. Ако е тоа да, од која НВО и каков бил нивниот одговор? _____

20. Наведете што може да направи невладиниот сектор за подобро и навремено информирање и подобра соработка со општината. _____

21. Наведете што може да направи општината за подобро и навремено информирање и подобра соработка со НВО.

22. Наведете што треба да направи општината за да се зголеми финансиската поддршка за НВО.

23. Дали општината е спремна да делегира некои од своите функции на некоја НВО, и ако е тоа да, која?

24. Што друго е потребно за поголемо вклучување на НВО во процесот на донесувањето одлуки во вашата општина?

3. Прашалник за анкетање на ГО

Општина на НВО: _____

Име и позиција на претставникот на НВО: _____

Датум на пополнување на прашалникот: _____

Седиште (општина) на НВО: _____

1. Колку сте запознаени со работата на органите на локалната самоуправа (ЛС)?

(Оценка од 1 до 5, 1=најслабо, 5=најдобро)

1	2	3	4	5

2. Кои се најчести извори на информации за работата и активностите на органите на локалната самоуправа?

Извор на информации	Обележете со X
Општински совет	
Кабинет на градоначалникот	
Сектори во општината (наведете кои)	
Центар за информирање на граѓаните	
Министерства или подрачни единици на министерствата (наведете кои)	
НВО (наведете кои)	
Медиуми	
Други извори (наведете кои)	

3. Колку сте задоволни од квалитетот на информациите од вашите извори?

(Оценка од 1 до 5, 1= најслабо)

Извор на информации	Оценка од 1 до 5
Општински совет	
Кабинет на градоначалникот	
Сектори во општината (наведете кои)	
Центар за информирање на граѓаните	
Министерства или подрачни единици на министерствата (наведете кои)	
НВО (наведете кои)	
Медиуми	
Други извори (наведете кои)	

4. Колку добиените информации се навремени (актуелни)?
(Оценка од 1 до 5)

Извор на информации	Оценка од 1 до 5
Општински совет	
Кабинет на градоначалникот	
Сектори во општината (наведете кои)	
Центар за информирање на граѓаните	
Министерства или подрачни единици на министерствата (наведете кои)	
НВО (наведете кои)	
Медиуми	
Други извори (наведете кои)	

5. Дали сте биле поканети да присуствувате на некој состанок на органите на ЛС?

ДА

НЕ

6. Ако сте присуствувале, наведете дали и зошто го сметате тоа како корисно. _____

7. Дали каните претставници од ЛС на состаноци на органите на вашата НВО (одбор на директори, претседателство, работни групи или друго)?

ДА

НЕ

8. Дали имало иницијатива од ваша страна за отворање општинска канцеларија за НВО?

ДА

НЕ

постои канцеларија

9 . Дали сте информирани за постоење општински правни акти со кои се уредува соработката помеѓу НВО-секторот и ЛС (статут, програма, план, правилници и сл.)?

ДА

НЕ

10. Ако е тоа да, наведете со кои документи (име и датум на усвојувањето): _____

11. Дали во некои ваши правни акти или документи е дефинирана соработката со ЛС?

ДА

НЕ

12. Ако е тоа да, наведете со кои документи:

13. Дали во рамките на општината постои институционализирана соработка со НВО?

	ДА/НЕ
Комисија/поткомисија за работа со НВО	
Кабинет на градоначалникот	
Одделение (наведете кое)	
Центар за информирање на граѓаните	
Лице овластено за работа со НВО	
Соработката е регулирана на друг начин (наведете кој)	

14. Дали општината има база на податоци за НВО?

ДА

НЕ

15. Дали општината издвојува финансиски средства за поддршка на НВО?

ДА

НЕ

16. Дали сметате дека распределбата на финансиската поддршка се прави на транспарентен начин?

ДА

НЕ

17. Дали вашата НВО добила финансиска помош за спроведување на планирани активности?

ДА

НЕ

18. Дали во ЛС постојат воспоставени процедури и критериуми за распределба на финансиските средства за поддршка на НВО?

ДА

НЕ

19. Дали досега сте имале соработка со ЛС?

ДА

НЕ

20. Наведете кога, дали сте имале заеднички активности (сами или со друга НВО) со општината, на која основа и на чија иницијатива сте соработувале?

Вклучени страни во соработката	Опис на соработката	
	Кога? (година и времетраење)	
	На која основа (проект, партнерство, активност на ЕЛС)?	
	Во која област (име на проект и сл.)?	
	На чија иницијатива (ЕЛС или НВО)?	

21. Наведете дали ЛС има побарано (какви било) информации од вашата НВО. Ако е тоа да, каков бил вашиот одговор?

22. Наведете што може да направи НВО-секторот за подобро и навремено информирање и подобра соработка со ЛС.

23. Наведете што може да направи ЛС за подобро и навремено информирање и подобра соработка со НВО.

24. Наведете што треба да направи ЛС за да се зголеми финансиската поддршка за НВО.

25. Што друго е потребно за поголемо вклучување на НВО во процесот на донесување одлуки во вашата општина?

4. Прашања за фокус-групите и полуструктурирани интервјуа

Име на модераторот на фокус-групата: _____

Датум: _____

Место: _____

Времетраење: _____

Учесници (име, презиме и позиција/функција):

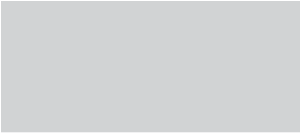
Цел на фокус-групата: да се добијат одговори на прашањата во врска со соработката меѓу невладиниот сектор и локалната самоуправа согласно Законот за локалната самоуправа

Генерален водич за групна дебата:

- Благодарност до учесниците за нивната одлука (волја) да учествуваат во дебатата. Објасни им на учесниците дека целта на оваа групна дебата е да се перципира подобро соработката меѓу ГО и ЕЛС.
- Запознавање на учесниците на фокус-групата со целиот процес (прашалниците, другите фокус-групи и други информации релевантни за проектот).
- Модераторот ги запознава учесниците со целта на состанокот.
- Модераторот ги следи основните правила за групна комуникација и го поддржува учесникот кој дискутира во секој чекор и секоја ситуација, имајќи предвид овозможување на подеднакво вклучување на сите учесници.
- На крајот на фокус-групата, модераторот ги чита белешките земени од дискусиите на учесниците.

Прашања за учесниците:

1. Колку вашата работа е поврзана со локалната самоуправа (секојдневна комуникација или нередовна - случајна комуникација)?
2. Колку сте запознаени со обврската на локалната самоуправа спрема ГО, согласно Законот за локалната самоуправа (дали може да наброите некоја од обврските на ЛС)?
3. Како ја оценувате информираноста на ГО од страна ЕЛС за прашања релевантни на невладиниот сектор (дали била добра, дали била лоша, што може да се направи подобро)?
4. Како го оценувате процесот на консултација на ГО поврзано со развојните програми на локалната самоуправа и нацрт-плановите на основните (главните) усвоени акти од советот на општината, дали се одржани јавни расправи (колку често, како се спроведени, дали се спроведени добро или лошо, што може да се направи за нивно подобрување)?
5. Според вашето мислење, дали е доволно обезбедено учество на ГО во работата на работните тела за подготвување нормативни акти или подготовка на проекти и програми на локалната самоуправа (колку често биле вклучени ГО, илустрирајте со пример, дали се спроведени добро или лошо, што може да се направи за нивно подобрување)?
6. Колку сте запознаени со процесот на организирање јавни дебати, тркалезни маси, семинари и др. (илустрирајте со пример, колку се тие чести, дали се организирани добро или лошо, што треба да се направи за нивно подобрување)?
7. Како го оценувате финансирањето на НВО-проектите од интерес на граѓаните од вашата општина, според условите и процедурите утврдени од општинските акти (дали општинскиот совет одлучува по овие прашања или друго општинско тело, дали утврдените процедури се добри или лоши, дали може да се подобрат и како)?

8. До кој степен локалната самоуправа обезбедува услови за работата на НВО, имајќи ги предвид капацитетите на локалната самоуправа (давајте пример, колку често, дали е тоа доволно и добро или лошо, што треба да се направи за подобрување на поддршката на НВО од страна на локалната самоуправа)?

5. Белешка за авторите

Во ова истражување учествуваше
Истражувачкиот тим составен од:

Весна Атанасова е магистер по применети политики и управување, експерт за реформа на локалната самоуправа и специјалист за граѓанско учество. Работела на повеќе долгорочни проекти и куси експертски мисии во областа на реформата на јавната администрација, јавни финансии, буџет и процес на буџетско планирање. Моментално работи во Советот на Европа во Стразбур како програмски менаџер во Центарот за експертиза за реформи на локалната самоуправа, во Генералниот директорат за демократија и политики.

Неда Милевска-Костова е магистер по применети политики и управување, со повеќекратно искуство на инфраструктурни проекти и проекти од областа на јавното здравство и здравствени политики, како и во реформата на јавната администрација. Работела во повеќе експертски мисии, а моментално е програмски директор во Центарот за регионални истражувања и соработка „Студиорум“.

Бардул Марку е експерт за буџетирање и планирање на буџетот, даночен систем на Република Македонија и механизми за собирање и управување со јавните финансии. Работел на повеќе долгорочни проекти и експертски мисии од областа на фискалната децентрализација и управување во локалната самоуправа. Моментално работи на Проектот за фискална децентрализација на УСАИД, како проектен менаџер на компонентата собирање даноци и такси и генерирање приходи во локалната самоуправа.

Александар Манчевски, како проектен асистент на Тимот.

Анкетата ја спроведоа:

Град Скопје - Емилија Георгиевска
Општина Карпош - Евантија Стојановска
Општина Желино - Шабан Лимани
Општина Илинден - Дејан Богатиновски
Општина Битола - Виолета Налевска
Општина Врапчиште - Мустаф Мустафа
Општина Крива Паланка - Душко Арсовски
Општина Свети Николе - Катерина Зафирова
Општина Берово - Јасминка Пашалиска-Андоновска
Општина Дебар - Шуип Марку

6. Список на учесниците во анкетата, во фокус-групите и во интервјуата

Преглед на бројот на анкетираниите претставници на ГО и на ЕЛС

Општина	ГО		ЕЛС	
	Дистрибуирани	Одговорени	Дистрибуирани	Одговорени
Град Скопје	47	18	5	4
Карпош	7	7	5	3
Желино	5	5	5	4
Илинден	6	2	5	2
Битола	26	23	5	4
Врапчиште	5	2	5	5
Крива Паланка	12	12	5	2
Свети Николе	13	13	5	5
Берово	16	14	5	5
Дебар	10	10	5	2

Град Скопје

1. Женска акција

Драгица Милошевска, претседател

2. Детски центар „Џунџуле“

Томислав Таневски, генерален секретар

3. Организација на жените на град Скопје

М. Нишлиска, претседател

4. Женско лоби Отворена порта

Ла страда Асистент на проект

5. Млади за млади

Мики Трајкоски, претседател

6. АИЕСЕК (AIESEC)

Игор Изотов, потпретседател

7. Мрежен електронски центар

Златко Николовски, програмски менаџер

8. Кризен центар „Надеж“

Верка Угриновска, раководител

9. „Комаја“ - Друштво за развој на уметноста на живеењето

Росано Чолаков, претседател

10. ЗББГ Еуробубрег

Јане Јанев, секретар

11. БЕСТ - Скопје

Васил Крстевски, претседател

12. Женска граѓанска иницијатива АНТИКО

Ѓунер Небиу, претседателка

13. Центар за неформално образование ТРИАГОЛНИК

Зоран Велковски, менаџер за младинска работа

14. Здружение на граѓаните „Сумнал“

Фатма Бајрам, претседател

15. СИНТЕЗА

Лидија Попчева, претседател

16. З.И. „Шпреса“

Елват Мухареми, претседател

17. Организација на потрошувачите на Македонија

Татјана Тасевска, правен советник

18. Град Скопје

Градоначалник на Град Скопје

19. Град Скопје, Локален економски развој

Ребека Ризовска

20. Град Скопје, Сектор за јавни дејности

Наташа Манеска,

Советник за социјална, детска и здравствена заштита

21. Град Скопје, Одделение за соработка со здруженијата на граѓани и фондациите

Раководител на одделение

Општина Карпош

1. Отворете ги прозорците

Претседател

2. МЕСА

Македонска асоцијација за информатичко општество

Зоран Јанакиев, претседател

3. Републички центар за поддршка на лицата со интелектуална попреченост ПОРАКА

Владо Крстовски, програмски асистент

4. Здружение за развој на месната и на локалната самоуправа
„Современа општина“

Живко Атанасоски, претседател

5. Триаголник - Центар за неформално образование

Жарко Трајков, извршен директор

6. Коалиција за одржлив развој - КОР

Соња Дамчевска, претседател

7. Здружение на граѓаните „Рубикон“

Владимир Караев, претседател

8. Општина Карпош, Одделение за урбанизам

Марија Жакова, помошник-раководител

9. Општина Карпош, Одделение за локален економски развој

Петар Теов, советник

10. Општина Карпош, Сектор за развој

Евантија Стојановска, раководител

Општина Желино

1. Иднина - Ардмерија

Претседател

2. Ринија

Претседател

3. М.З. СЛ. Узирмиште

Мухамед Зилбеари, претседател

4. М.З. СЛ. Стрмница

Џелал Зибери, претседател

5. М.З.СЛ. Садларево

Ислам Муртезани, претседател

6. Општина Желино,

Сектор за правно-административни работи

Едип Јахиу, претседател

7. Општина Желино,

Сектор за правни и нормативни работи

Шефије Саити, помлад соработник

8. Совет на општина Желино

Тосум Зендели, претседател на Советот

9. Општина Желино

Шабан Лимани, соработка со ГО

Општина Илинден

1. Организација на лицата со посебни потреби
2. Хабитат - Македонија
Венди Аџиевска, менаџер за градба
3. Општина Илинден,
Кабинет на градоначалникот
Дејан Богдановски, советник на градоначалникот
4. Општина Илинден,
Кабинет на градоначалникот
Жика Стојановски, градоначалник

Општина Битола

1. Граѓанска иницијатива за еднакви можности „Семнер“
Сала Бојкоска, извршен директор
2. Хуманитарна и културна асоцијација на Ромите ХКА
Алиу Едие, претседател
3. ЗУР Македонски ракотворби
Јулијана Петровска, претседател
4. Организација на жените
Билјана Опашинова, претседател
5. Центар за културна деконтаминација
Тодор Ивановски, извршен директор
6. Женска граѓанска иницијатива „Клеа“
/
7. Еколошко здружение „Еко-жена“
Балојани Љупка, претседател
8. Сојуз на албанската жена во Македонија
Претседател на огранокот
9. Младински културен центар
Златко Талевски, извршен директор
10. Здружение на граѓаните „Лајфстарт“
Елизабета Јанакиевска, претседател
11. Здружение за превенција и поддршка „Патоказ“
Даниела Стерјовска, претседател
12. Граѓанска асоцијација Битола
Ѓорѓи Јошевски, претседател
13. Интерактивна мрежа за образование и ресурси - ИМОР
Јове Јанкуловски, претседател

14. Форум на младите

Александар Мишевски, претседател

15. Движење за околината „Молика“

Петар Андонов, член

16. Организација на потрошувачите на Битола ОБП

Снежана Димитровска, претседател

17. СЕМАК - Битола

Претседател

18. „Баирска светлина“

Медик Ремзи, претседател

19. „Биосфера“ -

Центар за едукација, заштита на животната средина

Нешад Аземовски, генерален менаџер

20. Младински европски форум

Андреј Василевски, потпретседател

21. „Искра“ - Битола

Претседател

22. Здружение на жените „Престиж“

Администратор

23. Група „Феликс“

Дијана Ѓоргиевска, директор

24. Општина Битола

Марјан Ѓероски, секретар

25. Совет на градот Битола

Горан Милевски, советник

26. Општина Битола

Владимир Талевски, градоначалник

27. Совет на општината Битола

Лилјана Кузмановска, претседател на Советот

Општина Врапчиште

1. Асоцијација на развој на општеството

Алинадир Карабагат, извршен директор

2. Асоцијација на развој на општеството

Миралим Салиу, член

3. Здружение „Милениум“

Ерол Беќири, претседател

4. Општина Врапчиште, Сектор за урбанизам и градежништво

Бесим Рамадани, директор

5. Општина Врапчиште, Јавно комунално претпријатие
Раководител на финансиската служба
6. Општина Врапчиште, Сектор за правно-нормативни работи
Раководител на сектор
7. Општина Врапчиште, Сектор за финансии и буџет
Нагип Зибири, одделение за даноци
8. Општина Врапчиште, Кабинет на градоначалникот
Амет Халити, заменик на градоначалникот

Општина Крива Паланка

1. Организација на жените, Крива Паланка
Претседател
2. Информатички центар
Наташа Колевска, претседател
3. ГО „Осогово“
Дејанчо Стелковски, активист
4. П.З. „Пчела“
Стефан Димитриевски
5. Пингпонгарски клуб
Методи Цветковски, секретар
6. З.С.Р. „Мрежа“
Драгиша Петровски, претседател
7. Регионална агенција за развој
Драган Величковски, секретар
8. Фондација за развој на ИТ - ИТ центар
Антонио Давитковски, извршен директор
9. Здружение на граѓаните за прогрес на Ромите
Јашар Салимов, претседател
10. ПСД Руен
Претседател
11. ГО КУД „8 Октомври“
Директор, управител
12. КУД „Карпош“
Миле Николовски
13. Општина Крива Паланка
Душко Арсовски, соработка со ГО
14. Општина Крива Паланка
Градоначалник

Општина Свети Николе

1. Центар за помош на лицата со ментален хендикеп „Порака“

Сашо Тодоровски, секретар

2. Пчеларско здружение „Трмка“

Претседател

3. Фондација за обнова и развој на Овче Поле

Никола Исаев

4. Организација на жените на Свети Николе

Вера Златева, претседател

5. Доброволно противпожарно друштво

Кирил Михајлов, претседател

6. Еколошко друштво „Изгрев“

Гилев Владимир, претседател

7. Пчеларско здружение „Полен“

Претседател

8. ЗОЗ „Калифорнија“

Иле Нанев, претседател

9. Граѓанска иницијатива на жените - Свети Николе

Ирина Поцкова, претседател

10. Извиднички одред „Гоце Делчев“

Александар Стојанов

11. Здружение на одгледувачите на крави

Игор Николов, претседател

12. Здружение на производителите на сточна храна

Игор Николов, претседател

13. Чекор по чекор за подобра иднина

Зоранчо Николовски, потпретседател

14. Еколошко друштво „Изгрев“

Светлана Ѓорѓиева

15. Здружение за одгледување зајаци „Калифорнија“

Иле Нанев, претседател

16. Организација на жените на Свети Николе

Радмила Сандева, член

17. Пчеларско здружение „Полен“

Доне Михајловски

18. Пчеларско здружение „Полен“

Петко Златев

19. Пчеларско здружение „Трмка“

Стефан Петров

20. Општина Свети Николе
Сашо Панев, секретар на општината
21. Општина Свети Николе,
Сектор за урбанизам и комунални работи
Марја Давиткова, раководител на одделение
22. Општина Свети Николе,
Сектор за општо-правни и јавни дејности
Валентина Митева, соработник во ИНФО-центарот
23. Општина Сети. Николе
Фрањо Шкорвага, претседател на Советот
24. Општина Свети Николе,
Сектор за даноци, финансии, буџет ЛЕР
Сузана Нушева, раководител на секторот
25. Општина Свети Николе
Благица Ласовска
26. Општина Свети Николе
Катерина Зафирова, соработник

Општина Берово

1. СЗТК Народна техника
Секретар
2. Граѓанска асоцијација на Македонија
Претседател
3. ЗГ „Приватни шуми“
Секретар на регионот
4. ЗГ „Лешки“
Дејан Каламадевски, претседател
5. Центар „Амрозија“
Претседател
6. „Малешевска пчела“
Претседател
7. Регионален центар за развој на Малешевијата
Активен член
8. ОЖ „Роза“ Цветанка Пеовска,
претседател
9. Асоцијација за регионално брендирање на Малешевијата
Ѓорѓи Пеовски, претседател
10. „Порака“
Виктор Јованов, претседател

11. „Серафим“

Ана Пачемска, претседател

12. Еколошко друштво „Брица“

Даниела Бошнаковска-Вангелова, член

13. ФК „Малеш“

Претседател

14. Извиднички одред „Берани“

Член на УО

15. Општина Берово

Венко Пашалиски, градоначалник

16. Совет на општината Берово

Лидија Догазанска, претседател

17. Општина Берово, Фонд

Митко Илијевски

18. Општина Берово, Одделение за ЛЕР,
меѓународна соработка

Јасминка П. Андоновска, раководител

19. Општина Берово, Одделение за ЛЕР

Ѓорѓи Пеовски

Општина Дебар

1. ОИК „ДЕА“

Еглантина Чилку

2. Ранитолеранте

Фисник Сарачи, административен директор

3. ПЗ „Матица“

Секретар

4. „Радика“

Сихана Каба, претседател

5. Месечина, Дебар

Илми Куртиши, претседател

6. АРТ клуб

Неби Самарџиу, претседател

7. ЦОРЗ Центар за одржлив развој на заедниците

Фламур Муладаути

8. ЗГ „Радика“ - Дебар

Фадрија Мустафоска, претседател

9. Општинско здружение на телесните инвалиди

Буран Бала, претседател

10. СРД „Трофта“

Секретар

11. „Месечина“ Дебар

Гоце Љубиновски

12. ГО „Ел хилал“

Нурхан Дурак

13. Еколошко друштво „Дешат“

Газменд ЦАми

14. Општина Дебар

Решат Ќормемети, Советник за образование и култура

15. Општина Дебар, Кабинет на градоначалникот

Или Мирзо, шеф на Кабинетот

16. Совет на општината Дебар

Низамедин Папранику, претседател

7. Користена литература

1. Устав на Република Македонија, Сл. весник на Република Македонија, бр. 52/1991
2. Закон за локалната самоуправа, Сл. весник на Република Македонија, бр. 5/2002
3. Закон за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија, Сл. весник на Република Македонија, бр. 55/2004
4. Закон за финансирање на единиците на локалната самоуправа, Сл. весник на Република Македонија, бр. 61/2004
5. Закон за здруженија на граѓани и фондации, Сл. весник на РМ бр.31/98
6. Закон за слободен пристап до информации, Сл. весник на РМ, бр. 13/2006
7. Стратегија на Владата на Република Македонија за соработка со граѓанскиот сектор 2007-2011, јануари 2007 година
8. Програма за спроведување на процесот на децентрализација (2008-2010), прв нацрт, Република Македонија, Министерство за локална самоуправа, 4 јуни 2007 година
9. Стандарди на ефективна и демократска локална власт (лидерски стандарди), Скопје: Заедница на единиците на локалната самоуправа на Република Македонија - ЗЕЛС, 2007
10. Предлог-стратегии на Градот Скопје за соработка со граѓански организации, ОБСЕ и ЦИРа, септември 2007
11. European governance, a white paper, Brussels, 25.7.2001, COM(2001) 428
12. „A Comparative Analysis of European Policies and Practices of NGO-Government Cooperation“ by Nilda Bullain, Executive Director of the European Center for Not-for-Profit Law; and Radost Toftisova, consultant to the International Center for Not-for-Profit Law.
13. The International Journal of Not-for-Profit Law, Volume 7, Issue 4, September 2005
14. Council of Europe „Toolkit for Strengthening Democratic Participation at the Local Level“ http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/local_and_regional_democracy/main_bodies/centreexpertise/centre_website_tools.asp#P53_5991